



ΖΩΓΛΟΠΙΤΙΚΑ

Χρονικά

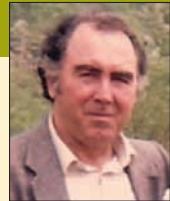


ΚΩΔΙΚΟΣ 4171

ΕΤΟΣ 31ο - ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 130 - ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΜΑΪΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 2024

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΑΝΑ ΤΡΙΜΗΝΟ ΑΠΟ ΤΟ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΣΥΛΛΟΓΟ ΡΑΧΟΥΛΑΣ
Εκδότης σύμφωνα με το Νόμο: ΙΩΑΝΝΗΣ Φ. ΓΡΙΒΕΛΛΑΣ - Τηλ. 6977627914

ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΣΕΛ. 6 - 7



Γράφει ο Λάμπρος
Γριβέλλας
lampgriv@gmail.com

Η ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΑ ΑΓΡΑΦΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΘΕΣΣΑΛΙΑ

Η κατάκτηση της Θεσσαλίας από τους Τούρκους, όπως γράψαμε στο προηγούμενο φύλλο, άρχισε το 1363 και ολοκληρώθηκε το 1420 μ.Χ.. Καθ' όλο αυτό το χρονικό διάστημα, αλλά και επί πολλές δεκαετίες αργότερα, χιλιάδες κάτοικοι των πεδινών μερών, τρομοκρατημένοι από τις θηριωδίες που διέπρατταν οι Τούρκοι στα κατακτημένα μέρη, εγκατέλειπαν τις πόλεις και τα χωριά τους και έπαιρναν το δρόμο προς τα βουνά για να σωθούν. Ως καταφύγιο αναζητήθηκε η Πίνδος με τα απρόσιτα βουνά της και για τη Δυτική Θεσσαλία τα Άγραφα. Συνηθισμένοι και από προηγούμενες μετακινήσεις εξαιτίας επιδρομών που

εξιστορήσαμε σε πρότερα φύλλα, εγκαταστάθηκαν προσωρινά στα πλησιεστέρα προς την πεδιάδα δάση, με την ελπίδα ότι οι κατακτητές σύντομα θα αποχωρούσαν, όπως γινόταν και στο παρελθόν. Όταν τελικά βεβαώθηκαν ότι η κατοχή δεν ήταν προσωρινή, για λόγους ασφαλείας προωθήθηκαν ψηλά στα Άγραφα, αναζητώντας χώρο για μόνιμη και ασφαλή εγκατάσταση. Τα προσωρινά εκείνα ενδιαιτήματα, χτισμένα με πέτρες του βουνού εγκαταλείφθηκαν και με το χρόνο κατάρρευσαν, οι πέτρες όμως παρέμειναν ως λιθοσωροί, μέσα στα δάση, αιψυνείς μάρτυρες των γεγονότων. Επειδή δε συνεχώς κατάφταναν και άλλοι πρόσφυγες από τα πεδινά μέρη και ο κατάλληλος χώρος για εγκατάσταση ελαχιστοποιούνταν, τα Άγραφα αυτή την

Συνέχεια στην 3η σελ.



1. Λάμπρου Γριβέλλα: "Η τουρκοκρατία στ' Άγραφα και στη Δυτική Θεσσαλία"σελ. 1-3
2. Άγγελου Ζαχαρόπουλου: "Στήθηκε για εκτέλεση και γλύτωση"1-4
3. Γιώργου Κατσιούλα: "Μέτρα και σταθμά"1-4
4. Βασίλη Καραγάννη: "Αποχαιρετώ τα Ζωγλοπίτικα Χρονικά"1-10
5. +Μάρκου Παππά: "Εφυγε ο Μάρκος..."1-8
6. Σούλας Τόσκα-Κάμπα: "Πάσχα στην Αργιθέα"1-4
7. Νίκου Κατούκου: "Η τυραννία" του κάλλους"1-5
8. Παναγιώτη Κατσιούλα: "Ο καλαντζής (γανωτής)" ..1-4
9. Σπάνια ονόματα2
10. Για τους μικρούς μας φίλους2
11. ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ2
12. Συνδρομές-Τα γιατροσόφια- Προσφορά στη μήμη αγαπημένων προσώπων- Αινίγματα- Ανέκδοτο..2
13. Η σχέση μας με τους Αρχαίους3
14. Τα στερητικά μόρια3
15. Όταν τα βουνήσια παιδιά πρωτεύουν αυτοκίνητος
16. Το όργωμα5
17. Γυναικοκοτόνια5
18. Η ιστορία του "Μ.Σ." Ραχούλας6
19. Ο αποχωρών πρόεδρος του "Μ.Σ." Ραχούλας Γιώργος Κατσιούλας6
20. "Αποχαιρετισμός στα όπλα" (Λ. Γριβέλλας)7
21. Ευαγγέλου Αποστολού: "Ο Πόντιος και ο μόσχος" .8
22. "Μεσασόλα-Αρπακόλα- Κοκακόλα!"8
23. "Δελφικά παραγγέλματα"9
24. Λαογραφία τ' Απρίλη9
25. Η παπάρα (συνταγή)9
26. Το κλειδοπίνακο9
27. Μετανάστευση Αγραφωτών στην Αμερική11
28. Σχολική βία (χρονογράφημα)12
29. Συγχαρητήρια12
30. Πολιτικό μνημόσυνο στο Χαρλαό12
31. Απριλιάτικο βράδυ (ποίημα)12
32. Παρουσίαση βιβλίου12

ΣΤΗΘΗΚΕ ΓΙΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΚΑΙ ΓΛΥΤΩΣΕ



Το Σεπτέμβριο 1943 συνθηκολόγησε η Ιταλία μετά την επιτυχή απόβαση των συμμάχων στη Σικελία. Υπήρχαν τότε στην Ελλάδα δώδεκα Ιταλικές μεραρχίες. Οι δέκα παραδόθηκαν αμαχητί στους Γερμανούς. Μια αντιστάθηκε (της Κεφαλονιάς) και εξοντώθηκε. Η μόνη που προσχώρησε στις συμμαχικές δυνάμεις ήταν η μεραρχία Πινερόλο της Θεσσαλίας. Ο διοικητής της μεραρχίας Ινφάντες πείστηκε να προσχωρήσει στις συμμαχικές δυνάμεις, κυρίως από τον διευθυντή της Αβερωφείου Γεωργικής Σχολής Λαρίσης, το γεωπόνο Φλοπούμονα Τζουλιάδη με τον οποίο είχε κοινωνικές σχέσεις. Να σημειωθεί ότι η σύζυγος του Τζουλιάδη ήταν αδερφή του ΕΠΚ (ο τελευταίος επιζών).

Συνέχεια στην 4η σελ.

ΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΣΤΑΘΜΑ Η οκά, το δράμι, η παλάντζα, το στατέρι (καντάρι) και άλλες λέξεις με "ιστορικό βάρος"

Οι παιλότεροι γνωρίζουν ασφαλώς την οκά, τη θυμούνται, καθότι ήταν μια λέξη που αφορούσε την καθημερινή ζωή τους. Οι μονάδες μέτρησης του βάρους και άλλες λέξεις-κατάλοιπα της τουρκοκρατίας, κάποιες από τις οποίες ζουν, μέσα από φράσεις της καθημερινότητας, μέχρι σήμερα. 203 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης κατά του οθωμανικού ζυγού, ας θυμηθούμε παιλότερες λέξεις που σχετίζονται με έναν άλλο ζυγό.

Μπακάλης προ του 1950



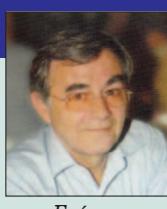
Γράφει ο Δ. Κατσιούλας

Συνέχεια στην 4η σελ.

Έφυγε ο Μάρκος!

Ο τρυφερός ποιητής, ο συγγραφέας, ο λαογράφος, ο φίλος και πάνω απ' όλα ο καλός ΑΝΘΡΩΠΟΣ, ο Μάρκος Παππάς (1950-2024), εγκατέλειψε τα εγκόσια ξημερώνοντας η πρώτη ημέρα του καλοκαιριού. Μόνιμος αρθρογράφος των Ζωγλοπίτικων Χρονικών, με την ποίησή του ξενάγησε τα παιδιά στην ελληνική φύση, σε ολάνθιστες ανοιξιάτικες εξοχές, σε πράσινους κήπους και σε φωλιές πουλιών και με τα διηγήματά του έδωσε χρώμα και φωνή στις όμορφες εξοχές του χωριού του, του Βαθύλακκου, που λάτρευε.

Ο Μάρκος Παππάς γεννήθηκε στον Βαθύλακκο Καρδίτσας, το 1950.



Γράφει ο Μάρκος Παππάς

Συνέχεια στην 8η σελ.

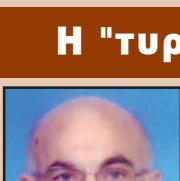
ΠΑΣΧΑ ΣΤΗΝ ΑΡΓΙΘΕΑ Από το βιβλίο της "ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΑΡΓΙΘΕΑΣ"

Το πασχαλινό ξεφάντωμα στα χωρά της Αργιθέας γίνεται στην πλατεία του χωριού ή στον αυλόγυρο της εκκλησίας. Εκεί μαζεύονται όλοι οι χωριανοί και με τη συνοδεία ντόπιων λαϊκών οργάνων ή και με το σότα, το ρίχνουν

στο χορό και στο γλεντοκόπημα. Όταν δεν υπάρχουν όργανα, αρχίζει μια συν-



Γράφει η Λαογράφος Σούλα Τόσκα-Κάμπα



Γράφει ο Νίκος Κατούκος Κλασικός Φιλάλιος

Η "ΤΥΡΑΝΝΙΑ" ΤΟΥ ΚΑΛΛΟΥΣ

Άριστο θα ήταν να συνυπάρχουν στον άνθρωπο οι δυο μορφές του κάλλους, η σωματική και η ψυχική. Σε μια τέτοια περίπτωση μάλιστα το εξωτερικό κάλλος δείχνει μια εικόνα της ωραιότητας του εσωτερικού κόσμου. Αλλά, όταν απουσιάζει η εξωτερική ομορφιά, η εσωτερική μπορεί να την αναπληρώσει. Το αντίθετο όμως δεν μπορεί να γίνει.

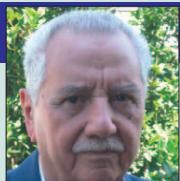
Οι Αρχαίοι τόνιζαν διαιτέρα τη διάκριση ανάμεσα στην εξωτερική και την εσωτερική ομορφιά, καθώς και τον κίνδυνο που διατρέχει όποιος διαθέτει

Συνέχεια στην 5η σελ.

Ο καλαντζής (γανωτής)

Τη δεκαετία του '30 οι δυο οικισμοί των γεωργοκτηνοτρόφων, Ζωγρί και Κούτσουρο, είχαν κανονίσει με έναν πλανόδιο γανωτή να τους επισκέπτεται στα μέσα Σεπτεμβρίου κάθε χρόνο, για να τους γανώνει τα οικιακά σκεύη (κατσαρόλες, τηγάνια, ταψιά, πιάτα, πηρούνια και κουτάλια και τα καζάνια).

Εδώ θα μου πείτε, γιατί τα καζάνια; Τα καζάνια για έναν γεωργοκτηνοτρόφο ήταν εργαλείο πολλαπλής χρήσης. Εκτός από το νερό



Γράφει ο Παναγιώτης Αγαμ. Κατσιούλας



Συνέχεια στην 4η σελ.

Σπάνια ονόματα

Τα βαφτιστικά ονόματα των Ελλήνων έχουν ποικίλη προέλευση: εκτός από επανάληψη την ονομάτων προγόνων- κυρίως παππούδων- έχουμε ονόματα Αγίων της Εκκλησίας, ονόματα μεγάλων εορτών, αρχαιοελληνικά, ακόμα δε και ξενικά ονόματα. Σημειώνουμε μερικά από τα πιο περίεργα:

Για κορίτσια

Αίθρα
Ατθίς
Αφροξυλάνθη
Γκόλφω
Διαλεχτή
Δηλιάνειρα
Ζαμπέτα
Ιλάρια
Κορτέσα
Κλημεντίνη
Μελάνα
Ροδάμανθη
Τριγώνα
Τερφονία
Τελέσιλλα
Φωστήρα
Χρυστάλλα
Ωραιοζήλη
Εκδίκηση
Αφθονία
Κουκίτσα
Χελώνα
Πανσούλα
Κουζίνα
Βασιλοπούλα
Αρχοντοπούλα
Παναίλα
Μελάνα
Ανοιξιά
Φιλικήτη
Σεραφίνα

Για αγόρια

Αννίβας
Ακύλας
Βρασίδας
Γκέκας
Γιάγκος
Διηνέκης
Δρακούλης
Δρόσος
Ιδομενεύς
Ναούμ
Ουμβέρτος
Παραδείσης
Σεθέλος
Υάκινθος
Χρυσογόνης
Βερόνης
Ακριβός
Δερπούλης
Κανακάρης
Ντοκλής
Ευμορφούλης
Δημοκράτης
Παλικάρης
Συνάναρχος
Δρακουλάκος
Σιλβέστρος
Ερμύλλος



Για τους μικρούς μας φίλους

Πασχαλινό τραγούδι

Ήρθε η Πασχαλιά λέει απ' τη φωλιά το μικρό τ' αηδόνι· ήρθε η Πασχαλιά λέει απ' τη φωλιά και το χελιδόνι.

Ήρθε η Πασχαλιά γέμισαν πουλιά και λουλούδια οι τόποι· ήρθε η Πασχαλιά κι όπως τα παλιά γλύκαναν οι ανθρώποι.

Ήρθε η Πασχαλιά κι ύφανε χαλιά ο αργαλειός τ' Απρίλη· Ήρθε η Πασχαλιά γέλια και φιλιά σ' όλων μας τα χειλή.

Μάρκος Παππάς

Αντίγραφα

- 1) Χίλιες μύριες καλογριές, σ' ένα χορό χορεύουν.
- 2) Έχω μια κόρη που τη φιλούνε όλοι.
- 3) Τα μακριά εκόντευσαν, τα δύο γίναν τρία και τα βουνά εχιόνισαν.
- 4) Τσαρούχι, παλιοτσάρουχο στη θάλασσα αρμενίζει.
- 5) Περνάει βουνά και θάλασσες, ρωτάει κι απαντάει μα ποτέ δε μιλάει.

1. Βροχή, 2. Βροχή, 3. Λεπτούς, 4. Λεπτούς, 5. Βροχή

ΖΩΓΛΟΠΙΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ
ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΡΑΧΟΥΛΑΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΡΙΒΕΛΛΑΣ

ΕΔΡΑ
ΡΑΧΟΥΛΑ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ
ΚΩΔΙΚΟΣ: 4171

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

Ιωάννης Φ. Γριβέλλας τηλ. 6977627914
Λάμπρος Α. Γριβέλλας τηλ. 2441020480
Βασίλης Χ. Καραγάννης τηλ. 2441020592

Υπεύθυνος Ιστοσελίδας: Κων/νος Στ. Κορκόντεζης

Κοινωνικά: Γεώργιος Β. Φέτσιος, Εφημέριος Ραχούλας

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ
ΡΑΧΟΥΛΑ 43100 ΚΑΡΔΙΤΣΑ

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ
ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΗ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ

M. Αθεξάνδρου 10 - τηλ. 2441020257

Τα ενυπόγραφα άρθρα δεν εκφράζουν
κατ' ανάγκη τις απόψεις της εφημερίδας

Εδώ γελάμε

ΟΙ ΠΟΝΤΙΟΙ

Σ' ένα χωριό του Κιλκίς ήταν όλοι Πόντιοι. Περίεργος ο πρόεδρος του χωριού, θέλησε να μάθει ποιος από τους συγχωριανούς του έκανε ό, ίδιος κουμάντο στο σπίτι του και όχι η γυναίκα του. Τοιχούλησε λοιπόν μια ανακοίνωση που έγραφε πως, όποιος χωριανός κάνει ο ίδιος κουμάντο στο σπίτι του θα πάρει δώρο ένα άλογο. Σε διαφορετική περίπτωση θα έπαιρνε δώρο έναν κόκορα!

Ρωτάει τον Γιωρίκα:
-Ποιος κάνει κουμάντο στο σπίτι σου;
-Στο δικό μου σπίτι κουμάντο κάνω εγώ και κανένας άλλος!
-Μπράβο, Γιωρίκα! λέει ο πρόεδρος. Παιρνείς δώρο ένα άλογο, αλλά τι χρώμα το θέλεις; λευκό ή καφετέ;
-Μια στιγμή, να ρωτήσω τη γυναίκα μου, πρόεδρε! απαντά ο Γιωρίκας.
- Πάρε τότε έναν κόκορα, λέει πρόεδρος!

Από τον Βαγγέλη Αποστολό

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ**Γέννηση**

- Στις 29 Μαΐου 2024 η Θωμαή κ. Βασιλάκου και ο σύζυγός της Στέργιος Κουτσόλης απόκτησαν το πρώτο παιδί τους και είναι κορίτσι. Να τους ζήσει!

**Θάνατοι**

- **Νίκος Ζαχαρής.** Απεβίωσε στις 6 Μαΐου 2024, σε ηλικία 85 ετών ο Νίκος Παναγιώτη Ζαχαρής και κηδεύτηκε στη Ραχούλα, στην οποία ζήσε και εργάστηκε όλη τη ζωή του, ως οικοδόμος. Άριστος τεχνίτης, οικοδόμησε και επισκεύασε τις περισσότερες οικοδομές του χωριού. Ως άνθρωπος υπήρχε πιστός χριστιανός, διατέλεσε επί σειρά ετών εκκλησιαστικός επίτροπος και έκτισε εκ θεμελίων το ναό της Μεταμόρφωσης στον Ίταμο, χωρίς αμοιβή. Χαρακτήρας εντιμότατος, καλοκάγαθος και προσηνής προς όλους. Υπηρέτησε την οικογένειά του με παροιμιώδη αφοσίωση και ανταποκρίθηκε με ιώβεια υπομονή και καρτερία στις αποχές που του επιφύλαξε η ζωή. Στα παιδιά και στα εγγόνια του άφησε κληρονομία το αποτύπωμα του χαρακτήρα του. Αγαπητέ μας Νίκο, όταν φεύγουν από τη ζωή άνθρωποι με το δικό σου χαρακτήρα, το χωριό μας γίνεται φτωχότερο.

- **Αγλαΐα Θ. Κομπούρα.** Απεβίωσε στις 12 Απριλίου 2024, σε ηλικία και ενταφιάσθηκε στο Άργος όπου και διέμενε, η Αγλαΐα Θωμά Κομπούρα. Η Αγλαΐα ήταν νηπιαγωγός και υπηρέτησε στο Άργος, όπου και δημιούργησε οικογένεια. Περισσότερα για την οικογένειά της και τις συνθήκες του θανάτου της δεν γνωρίζουμε.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΣΤΑ Ζ.Χ.

(23/03/2024 - 11/06/2024)

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΤΣΙΜΑΚΗΣ (912)	30	ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΓΚΑ (922)	20
ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΓΑΛΑΝΗ (913)	30	ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΤΣΙΟΥΚΗ (923)	50
ΜΑΡΙΝΑ ΤΣΙΑΚΗ (914)	50	ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΘΕΑΚΟΣ (924)	50
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΚΑΡΑΓΑΝΝΗΣ (916)	20	ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΚΟΡΚΟΝΤΖΕΛΟΣ (925)	50
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Φ. ΡΑΠΤΗΣ (917)	20	ΠΕΡΣΕΦΟΝΗ ΚΩΣΤΗ (926)	20
ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΣΙΟΥΚΗΣ (918)	20	ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΔΕΚΟΥΛΟΥ-ΚΑΛΑΜΑΡΑ (927)	30
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΤΣΙΟΥΚΗΣ (919)	20	ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ (928)	10
ΦΩΤΙΟΣ ΚΟΡΚΟΝΤΖΕΛΟΣ (920)	20	ΚΛΕΟΜΕΝΗΣ ΚΟΜΠΟΥΡΑΣ (929)	30
ΒΑΪΟΣ ΘΕΑΚΟΣ (921)	20	ΚΩΝ/ΝΟΣ Γ. ΦΕΤΣΙΟΣ (930)	20

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΣΤΟΝ Μ. Σ. ΡΑΧΟΥΛΑΣ**ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΑΓΑΠΗΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ**

- Η Μαρίνα Τσιάκη κατέθεσε το ποσό των 50 ευρώ στη μνήμη του αείμηνου συζύγου της Αναστασίου (Τάσιου) Στέργιου Τσιάκη, που άφησε την τελευταία πνοή του μακριά από την πατρίδα, στο νησί της Αυστραλίας, Τσαμανία, όπου είχε εγκατασταθεί οικογενειακώς.
- Η οικ. της Χαρίκλειας Ντίνου - Μελισσά πρόσφερε στον Μ.Σ. Ραχούλας το ποσό των 20 ευρώ στη μνήμη των γονέων τους Σπύρου, Παναγιώτας, Αγγελή και Σουλτάνας. (915).

ΣΤΟΥΣ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΣΥΓΧΩΡΙΑΝΟΥΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΥΣ ΤΩΝ "ΖΩΓΛΟΠΙΤΙΚΩΝ ΧΡΟΝΙΚΩΝ"

Αγαπητοί συγχωριανοί και φίλοι του χωριού μας,

Τα μοναδικά έσοδα του Συλλόγου είναι οι εισφορές των μελών μας και των συνδρομητών της εφημερίδας.

Για την απρόσκοπη έκδοση της εφημερίδας και τη λειτουργία του Μορφωτικού Συλλόγου παρακαλούμε να μη ξεχάντε την οικονομική συνδρομή σας ή ενίσχυση.

Χρήματα μπορείτε να δώνετε στα μέλη του Δ.Σ. και της Συντακτικής Επιτροπής της εφημερίδας ή να καταθέτετε στο IBAN GR501103680000036855873364 της Εθνικής Τράπεζας αφού δηλώσετε το όνομά σας.

Τα «γιαγροσόφια της γιαγιάς»

Σε προηγούμενο φύλλο δημοσιεύσαμε τα 10 πρώτα από τα 20 "γιαγροσόφια της γιαγιάς". Δημοσιεύουμε και τα

Η ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΑ ΑΓΡΑΦΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΘΕΣΣΑΛΙΑ

Συνέχεια από τη σελ. 1

εποχή κατακλύστηκαν από Θεσσαλούς που αναζητούσαν την ελευθερία. Ο Πουκεβίλ ανεβάζει τον αριθμό των αγραφιώτων χωριών την περίοδο 1650-1750 μ.Χ. σε 180, με πληθυσμό 40.000 κατοίκων. Οι ανάγκες διατροφής τόσου πληθυσμού ήταν δυσανάλογες με τις δυνατότητες της περιοχής να τις ικανοποιεί. Καλλιεργήθηκε κάθε κοιλάδα και κάθε πλαγιά και υπέστερα άρχισε η εκχέρσωση των δασών και η μετατροπή τους σε καλλιεργήσιμες εκτάσεις. Οι εκτάσεις εκείνες, ενισχυόμενες και από την κόπρο των αιγοπροβάτων, απόδωσαν καρπούς επί 3-4 έτη και εν συνεχεία μεταβλήθηκαν σε χαράδρες από τα νερά των βροχών. Οι κάτοικοι, πιεζόμενοι από την ανάγκη επιβίωσης, μεταχειρίστηκαν κάθε δυνατό τρόπο για την ενίσχυση των πενιχρών εισοδημάτων τους. Ανάπτυξαν την κτηνοτροφία, τη μελισσοκομία, τη στροτροφία, την υφαντική μάλλινων υφασμάτων και ότι άλλο μπορούσε να αποδώσει, ενώ συγχρόνως επιδόθηκαν στη μετανάστευση, ενίστε δε και στη ληστεία.

Οι Τούρκοι έκαμαν πολλές απόπειρες να υποτάξουν τα Άγραφα, χωρίς ούμως ουσιαστικό αποτέλεσμα. Είχαν να αντιμετωπίσουν το αφιλόξενο έδαφος, την έλλειψη διαθέσιμων στρατευμάτων και το ανυπότακτο φρόνημα των κατοίκων. Έτσι, περιορίστηκαν στην εγκατάσταση φρουρών σε οριακά σημεία, στις υπώρειες των Αγράφων με σκοπό να διασφαλίζουν την επικυριαρχία του σουλτάνου αλλά και να εμποδίζουν τις νυχτερινές εξορμήσεις ομάδων Αγραφιώτων στα τουρκοχώρια για διαρραγή τροφών. Ένα τέτοιο σημείο αποτέλεσε το φρούριο του Φαναρίου, στο οποίο εγκαταστάθηκε μόνιμη φρουρά από τουρκαλβανούς, μαζί με τις οικογένειές τους.

Όλα τα παραπάνω δεν στάθηκαν ικανά να εμποδίζουν τις συχνές επιδρομές των Αγραφιώτων, οι οποίοι λεηλατούσαν και κατέστρεφαν τα τουρκοχώρια, επιστρέφοντας την ίδια νύχτα στις βάσεις τους. Μπορούμε επομένως να πούμε με βεβαιότητα ότι η Δυτική Θεσσαλία αποτελούσε δυο, διαφορετικές μεταξύ τους, περιοχές. Από τη μια τα Άγραφα, αδύολωτα, εξοπλισμένα, διεξάγοντας συνεχή αγώνα για επιβίωση και ελευθερία και από την άλλη ο κάμπος, αναγκαστικά υποταγμένος στον κατακτητή, ζώντας στη μιζέρια και στον κατατρεγμό. Η γονιμή γη αποτελούσε τσιφλίκια των τούρκων αγάδων, και οι ραγιάδες που την καλλιεργούσαν, ζούσαν σε απεριγραπτή αθλιότητα.

Όπως αναφέραμε στα προηγούμενα, οι Τούρκοι ήταν λαός της ασιατικής στέπας, πολεμικός μεν, αλλά ανίδεος από πολιτική διοίκηση των κατακτημένων εδαφών. Όπως όλοι οι νεοφύτοι ούμως κι εκείνοι διδάχτηκαν την τέχνη της πολιτικής από καλοθελητές Έλληνες και άλλους Ευρωπαίους. Ό,τι δεν μπορούσαν να επιτύχουν με τα όπλα, το επιτύγχαναν με την πολιτική. Μη μπορώντας να υποτάξουν τους Αγραφιώτες, χαλάρωσαν τα χαλινά της υποταγής, παραχωρώντας στην περιοχή κάποιες ελευθερίες, τα λεγόμενα προνόμια.

Τα πρώτα προνόμια δόθηκαν από τον διπλωμάτη σουλτάνο Μουράτ Β', ύστερα από εισήγηση του Τουραχάν Βέη, στον οποίο παραχωρήθηκε ως τσιφλίκι ολόκληρη η Θεσσαλία, το έτος 1420 μ.Χ.. Ο Μουράτ παραχώρησε κάποια προνόμια στους ορεινούς Θεσσαλούς, ανάμεσα στα οποία ήταν η διατήρηση της φορολογικής απαλλαγής, την οποία οι Αγραφιώτες απολάμβαναν και από τους βυζαντινούς αυτοκράτορες. Ακόμα, απαλλαγή από το παιδομάζωμα και παραχώρηση αυτοδιοίκησης. Τα προνόμια εκείνα δεν είχαν γίνει νόμος του κράτους και συχνά καταπατούνταν από τη ντόπια τουρκική διοίκηση, επιφέροντας διαμαρτυρίες και συγκρούσεις μεταξύ Αγραφιώτων και Τούρκων.

Η περιώνυμη Συνθήκη του Ταμασίου

Το 1425 μ.Χ. ο σουλτάνος Σουλεϊμάν, ο επιλεγόμενος μεγαλοπρεπής, κάτω από την πίεση των γεγονότων, επικύρωσε επίσημα τα προνόμια εκείνα, με την περίφημη "Συνθήκη του Ταμασίου". Στις 10 Μαΐου 1425 αντιπρόσωποι των Δήμων Ταμασίου, Κτιμενίων, Μενελαΐδος, Δολόπων, Ιτάμου, Νευροπόλεως, Αργιθέας, Γόμφων και Ιθώμης συναντήθηκαν στο χωριό Τ(σ)αμάσι (νυν Ανάβρα) με αντιπροσώπους του σουλτάνου υπό την ηγεσία το Βειλέρ Βέη, διοικητή της Λάρισας, και υπογράφηκε η Συνθήκη, με τους παρακάτω όρους:

- 1) Όλα τα χωριά των Αγράφων αποτελούν αυτονομία, η οποία διοικείται από Συμβούλιο, το οποίο εδρεύει στο Νεοχώρι.
- 2) Καμιά τουρκική οικογένεια δεν επιτρέπεται να κατοικήσει στα Άγραφα, εκτός από το χωριό Φανάρι.
- 3) Οι κάτοικοι των ορεινών και των πεδινών μερών επικοινωνούν ελεύθερα.
- 4) Οι κάτοικοι των Αγράφων υποχρεούνται να πληρώνουν στην Υψηλή Πύλη 50.000 γρόσια το χρόνο. Το ποσό αυτό θα στέλνεται από το Συμβούλιο στην Κωνσταντινούπολη.

Τα προνόμια ανακούφισαν τους Αγραφιώτες και βοήθησαν στην ανάπτυξη της περιοχής. Πλήρωναν βέβαια κάποιον φόρο και μάλιστα αρκετά βαρύ για τις δυνατότητες τους αλλά είχαν κερδίσει την ησυχία τους, είχαν απαλλαχτεί από την αγωνία του παιδομάζωμας, έμειναν καθαροί από επιμειξίες, διατήρησαν τη γλώσσα και τη θρησκεία τους και μπορούσαν να επικοινωνούν ελεύθερα.

Αν λάβουμε υπόψη ότι η Αυτονομία των Αγράφων περιλάμβανε 120 χωριά,

ο φόρος που πλήρωνε κάθε χωριό, κατά μέσο όρο, ανερχόταν σε 400 γρόσια. Το ποσό δεν ήταν μεγάλο και μάλλον συμβολικό ήταν, ως αναγνώριση της επικυριαρχίας του σουλτάνου στην περιοχή. Η Δημογεροντία κάθε χωριού κατένεμε το φόρο στους κατοίκους, ανάλογα με της δυνατότητες κάθε οικογένειας και η κατανομή ήταν τόσο δίκαιη, όσο δίκαια ήταν τα μέλη της Δημογεροντίας.

Τα τελευταία χρόνια αμφισβητήθηκε από πολλούς ερευνητές η ύπαρξη Συνθήκης του Ταμασίου. Το θέμα προέκυψε όταν Τούρκοι ερευνητές, οι οποίοι συνεργάζονται με Έλληνες συναδέλφους τους, ερευνήσαν τα τουρκικά αρχεία της εποχής και δεν βρήκαν τη συγκεκριμένη Συνθήκη.

Δεν αμφισβητούμε την καλή πρόθεση των τούρκων επιστημόνων, αλλά πρέπει να λάβουμε υπόψη την περίπτωση να χάθηκε από τα αρχεία η Συνθήκη ή να καταστράφηκε από φανατικούς τους περασμένους αιώνες. Κατά την άποψη μας, η Συνθήκη είναι υπαρκτή και τούτο στοιχειοθετείται από τη ροή των ιστορικών γεγονότων εκείνης της εποχής. Είναι γνωστό ότι ευθύς μετά την κατάκτηση της Πόλης, ο σουλτάνος εμφανίζεται ως διάδοχος των Βυζαντινών αυτοκρατόρων. Έδωσε προνόμια στην Ορθόδοξη χριστιανική Εκκλησία, όρισε ως Πατριάρχη τον αρχηγό των ανθενωτικών, Γεώργιο Σχολάριο, και ανέβασε στα υψηλότερα θρησκευτικά αξώματα της Εκκλησίας τους μαχητικότερους από τους ανθενωτικούς ιεράρχες. Οι λόγοι του ήταν καθαρά πολιτικοί. Ήθελε ν' αποφύγει κάθε προσπάθεια συμπλησιασμού των δύο Εκκλησιών, της Ορθόδοξης και της Καθολικής, η οποία θα οδηγούσε ίσως στη μελλοντική επανένωση τους. Με λίγα λόγια, έκανε το παν για να αποκόψει τον Ελληνισμό από την Ευρώπη και να τον εντάξει στους κόλπους της οθωμανικής αυτοκρατορίας, διότι διέβλεπε ότι ο τελευταίος διέθετε ανθρώπους ικανούς να χειριστούν καίρια ζητήματα της αυτοκρατορίας του, όπως η πολιτική, η οικονομία, τα Γράμματα και οι Τέχνες, και, το σπουδαιότερο, η διπλωματία και οι ξένες γλώσσες, πράγματα που έλειπαν από τον τουρκικό πληθυσμό, που δεν γνώριζε άλλο από τον πόλεμο και την καλοπέραση (huzur).

Στα πλαίσια αυτής της πολιτικής εντάσσονται και όλα τα προνόμια και οι παραχωρήσεις που παραχώρησε ο σουλτάνος στους υπόδουλους Έλληνες, προσπαθώντας ν' αποδείξει ότι δεν διαφέρει σε τίποτε από τους προηγούμενους Βυζαντινούς αυτοκράτορες. Σ' αυτή την πολιτική οφείλεται και η παραχώρηση της Συνθήκης του Ταμασίου.

Παρόμοιες Συνθήκες υπογράφηκαν και με άλλες ορεινές περιοχές (Μάνη) και, φυσικά, ήταν επωφελείς για τους ορεινούς, ενώ για τους Τούρκους είχαν μόνο πρόσκαιρα οφέλη. Αυτός ήταν και ο λόγος που οι Τούρκοι, με πρώτη αφορμή τις καταπατούσαν. Πάντως, η Συνθήκη του Ταμασίου διατηρήθηκε μέχρι το 1790, οπότε αυτή καταπάτηκε από τον Αλήπασα. Τα Άγραφα, χάρη στη Συνθήκη, γνώρισαν μεγάλη ανάπτυξη. Απαλλάχτηκαν από το βραχνά του Παιδομάζωμας, απαλλάχτηκαν από τα άγρια μπουλούκια των τουρκαλβανών, που ερήμωναν τη χώρα, αναπτύχθηκε η οικοτεχνία και αξιοποιήθηκαν τα γεωργικά και κτηνοτροφικά προϊόντα της περιοχής, γιατί αποκαταστάθηκε η ελεύθερη επικοινωνία με τις πόλεις και τα πεδινά μέρη και παράλληλα αναπτύχθηκε το εμπόριο. Η ανταλλαγή προϊόντων και η μεταφορά τροφίμων γινόταν ελεύθερα, με την ανάλογη φορολόγηση, φυσικά. Η κτηνοτροφία είχε τη δυνατότητα να μεταβαίνει τα χειμώνα στα πεδινά μέρη, στα χειμαδιά, και αυτό ήταν πολύ σημαντικό για έναν λαό που η κτηνοτροφία ήταν η κύρια πηγή βιοπορισμού του. Οι τεχνίτες: μαστόροι, μαραγκοί κ.ά. είχαν τη δυνατότητα να εργάζονται όλους τους θερινούς μήνες στα πεδινά, κερδίζοντας έτσι

ΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΣΤΑΘΜΑ

Συνέχεια από τη σελ. 1

Παλαιότερα το βάρος όλων των προϊόντων (στερεών και υγρών), τα οποία διατίθονταν στο εμπόριο, κυρίως χύμα, υπολογίζοταν σε οκάδες. Μία οκά υποδιαιρούνταν σε 400 δράμια (μάζας 3,2 γραμματών), εξ ου και η παροιμώδης φράση "τα 'χει τετρακόσια".

Εδικότερα, η οκά (τουρκικό οκκα) ήταν μονάδα μέτρησης μάζας κατά την περίοδο της τουρκοκρατίας, όμως εξακολούθησε να παραμένει σε ισχύ εντός της επικράτειας των απελευθερωθέντων κρατών παράλληλα προς τις νέες μονάδες του μετρικού συστήματος που καθιερώθηκαν. Μάλιστα δεν ήταν παντού ίδια, αλλά ανά χώρα ποικίλλει κατά περιόδους, ενώ στους ύστερους χρόνους της τουρκοκρατίας ορίστηκε στα 1,282 χιλιόγραμμα (κιλό). Επί τουρκοκρατίας και πολύ αργότερα υπήρχε και το **καντάρι** (τουρκ. kantar), που ισοδυναμούσε με 44 οκάδες (56,44 χιλιόγραμμα), το οποίο ήταν και παραδοσιακή ζυγαριά.

Στη λαϊκή αγορά της Καρδίτσας (κάθε Τετάρτη) υπήρχε ειδικός ζυγιστής των προϊόντων, διορισμένος από το Δήμο. Εκείνος γύριζε τους δρόμους της Αγοράς με επ' ώμου το καντάρι και ένα αρκετά γερό στειλιάρι. Πωλητής και αγοραστής σήκωναν το στειλιάρι από τις δύο άκρες, στη μέση του οποίου κρεμόταν το σακί με το προϊόν και ο ζυγιστής προσάρμοζε την κλίμακα για να δώσει το σωστό βάρος του προϊόντος· και φυσικά πληρωνόταν, ανάλογα με το βάρος. Εκείνους τους ζυγιστές με το καντάρι και το στειλιάρι τους θυμηθήκαμε οι παλιότεροι.

Αξίζει να σημειωθεί ότι με τη μετατροπή της οκάς σε κιλό κερδισμένοι βγήκαν οι έμποροι και ζημιώμενοι οι καταναλωτές, καθώς οι τιμές παρέμειναν διεισδυτικές για μικρότερο βάρους αγαθά (το κιλό αντιστοιχούσε σε 312 δράμια). Δηλαδή ακριβώς αυτό που έγινε με την αντικατάσταση της δραχμής από το ευρώ και τις στρογγυλοποίησες, φυσικά πάντα προς τα πάνω...

Παράλληλα με τους ζυγιστές, στην παλιά Καρδίτσα υπήρχε και ο τελάλης (διαφημιστής προϊόντων). Μέχρι και τη δεκαετία του '50 τελάλης της Καρδίτσας ήταν ο Γρηγόρης Παπακωνσταντίνου, που γύριζε την Αγορά διαφημίζοντας διάφορα προϊόντα (παπούτσια, ενδύματα, ψάρια κ.ά.) και για του λόγου το αληθές, είχε ριγμένο στην πλάτη του δείγμα του διαφημιζόμενου προϊόντος.

Ας δούμε τώρα και κάποιες λέξεις που αναφέρονταν παλαιότερα στο ζύγισμα και στο βάρος:

Αλαφριά/αλαφρή: Η πλευρά της ζυγαριάς όπου ζύγιζαν τις μικρές ποσότητες (δράμια), ενώ από την άλλη τις οκάδες. Επίσης, η πλευρά του στατεριού που ζύγιζε τα μικρά βάρη, π.χ. μέχρι 10 οκάδες, σε αντίθεση με τις βαριές, από 10 οκάδες και πάνω. "Αυτός ζυγίζει απ' τις αλαφριές" (παροιμώδης φράση για τους αφελείς, τους ανόητους).

Βαριά: η πλευρά της παλάντζας ή του στατεριού που ήταν για μεγαλύτερα βάρη.

ΠΑΣΧΑ ΣΤΗΝ ΑΡΓΙΘΕΑ

Συνέχεια από τη σελ. 1

τροφιά το τραγούδι και το παίρνει η άλλη. Φυσικά, το χορό των σύρουν οι γεροντότεροι και συχνά γίνεται χωριστός ο αντρίκιος και χωριστός ο γυναικείος χορός. Από το εξωτερικό του κύκλου οι άντρες και από μέσα οι γυναίκες.

Θαυμάζει κανείς σ' αυτές τις γιορταστικές λαμπροτάτικες εκδηλώσεις τον αργό και λεβέντικο χορό των γερόντων, ενώ τα κεράσματα δίνουν και παίρνουν, κι οι νιότεροι προσφωνούν με εγκωμιαστικές εκφράσεις τους γέροντες, όπως: "Γειάσου, μπάριπτα, και στα εκατό σου έτοι!" ή "Να μας ζήσεις γερο-έλατε, να ζήσεις σαν τα ψηλά βουνά, σαν τη Καράβα και τις κορφές του Ντεληδόνου!". Κι οι γέροντες καμαρώνουν πιοτέρο και δείχνουν με τσαλίμια και γυροβολίες τα μεράκια της καρδιάς τους, καθώς αναθυμούνται τα νιάτα και τις παλιές παλικαριές.

Στο λαμπράτικο ξεφάντωμα οι πιο αντιπρωτευτικοί χοροί στην Αργιθέα είναι το "κλειστό" και "τ' αρβανίτικο", χωρίς φυσικά να λείπουν και οι άλλοι παραδοσιακοί χοροί, όπως είναι "ο τσάμικος", "ο κλειστός", "το κοφτό" και "στα τρία". Αυτό το ομαδικό ξεφάντωμα, μέρα λαμπρής, δείχνει πόση ανάγκη έχουν οι κάτοικοι ορεινών περιοχών για γλέντια, αλλά φανερώνει και τη χαρά που νιώθουν όλοι τους τώρα που μπαίνει η άνοιξη. Δείχνει ακόμα πόσο συνδεδεμένοι είναι μεταξύ τους και πόσο οι εθιμογραφικές αυτές εκδηλώσεις βοηθάνε να ξεπεραστούν οι προσωπικές διαμάχες και να πλησιάσουν ο ένας τον άλλο με κατανόηση και αγάπη. Την Πέμπτη μετά το Πάσχα,



Ζυγίσμα με στατέρι (καντάρι) και στη ζωγλοπίτικη ντοπιολαία, στατέρι,

Βεδούρα (Ήπειρος): Ξύλινο δοχείο ως μέτρο υπολογισμού χωρητικότητας δημητριακών, δηλ. ήταν ογκομετρική μονάδα που αντιστοιχούσε σε 10 οκάδες. Δύο βεδούρες ήταν ένα πινάκι (20 οκάδες) και 70 οκάδες ένα ξάι. Στη Θεσσαλία τη βεδούρα την ονόμαζαν κουβέλι και το πινάκι, σταμπόλι. Ξάι ονόμαζαν το δικαίωμα του μιλωνά σε είδος (αλεστικά). "Μπάτε σκύλοι αλέστε κι αλεστικά μη δίνετε", σε περιπτώσεις άναρχης διαχείρισης.

Με σταμπόλια μετρούσαν τα δημητριακά σ' αλώνια (Έβγαλα 50 σταμπόλια στάρι).

Δραμάρια: Ιδιοπαρασκευασμένο κυνηγετικό φυσίγγι με ποσότητα μπαρούτης και σκαριών διπλάσια του μισόδραμου. Τη χρησιμοποιούσαν για το κυνήγι μεγάλων θηραμάτων, π.χ. αγριόχοιρου.

Μισόδραμο: ποσότητα μπαρούτης και σκαριών για ιδιοπαρασκευασμένα κυνηγετικά φυσίγγια που προορίζονται για κυνήγι αργιών πουλιών. "Τα παλιά τα χρόνια, ο κόσμος απ' τ' ν' ανέχεια έφκιαν μ' σόδραμα κι τ' φέκαγαν κοταύφια".

Παλάντζα: κρεμαστή ζυγαριά, που έχει τη βαριά και αλαφριά πλευρά, δηλ. για ανάλογου βάρους πράγματα (παλιά ζύγιζε οκάδες, αργότερα κιλά). Μεταφορικά: "Ε, μουρέ Βαγγέλη, μην τα βάν' ούλα στην παλάντζα..." (μην τα πιάνεις τοις μετρητοίς). Λέγεται ότι σε ημιορεινή κοινότητα της Καρδίτσας ο πονηρός μπακάλης είχε στο μαγάζι του δυο παλάντζες. Τη μια την έλεγε **Αγόρω** και εκείνη τα



Ζύγισμα με παλάντζα

400 δράμια τα έβγαζε 350 και την άλλη **Πούλω**, που τα 400 τα έβγαζε 450! Την Αγόρω τη χρησιμοποιούσε όταν αγόραζε και την Πούλω, όταν πουλούσε. Τις είχε κρεμασμένες δίπλα δίπλα και, όταν επρόκειτο ν' αγοράσει ή να πουλήσει, φώναζε τον παραγό του: "Φέρε, παιδί, την Αγόρω η την Πούλω", αναλόγως!

Στατέρι: στατήρας, ζυγός, παλιά ζυγαριά, η χρήση της οποίας απαιτούσε τη συνεργασία δύο ανθρώπων, καθώς στο πάνω μέρος της προσάρμοζαν ένα στειλιάρι, οι δύο πλευρές του οποίου ακουμπούσαν στις πλάτες τους. "Τα 'χει (ενν. τα μήλα) ο μπέης (αφέντης) μετρημένα κι η κυρά λογαριασμένα, με της πόλης το στατέρι, με του νιόγαμπρου το χέρι" (γαμήλιο τραγούδι).

Φλουρόδραμο: η μικροσκοπική ζυγαριά, με την οποία ζύγιζαν τις χρυσές λίρες για να διαπιστώσουν αν ήταν γνήσιες. Επειδή ήταν ακριβείας, είχε πολύ μικρά βαρίδια. Η λέξη συχνά χρησιμοποιείται και με μεταφορική σημασία: "Ο, τι θέλου θα λέου! Τι... Μι του φλουρόδραμου θα τ'ς μιτρήσου τ'ς κ'βέντις!".

Τα μέσα υπολογισμού του βάρους που χρησιμοποιήθηκαν στο παρελθόν δεν απέτρεψαν τους προγόνους μας εμπόρους από την προσφιλή τους συνήθεια να κλέβουν στο ζύγισμα. Η κατάσταση άλλαξε με τον ηλεκτρονικό ζυγό, ο οποίος δεν σηκώνει πομπηρίες. Φυσικά, σε όσους πελάτες έχουν τα μάτια τους ανοιχτά, όταν αγοράζουν!

Βοήθημα: Βασίλης Μαλισιόβας: Φιλόλογος και επιμελητής εκδόσεων. internet

που την έλεγαν "Ασπροπέφτη" δεν πήγαιναν στα χωράφια· την κρατούσαν για το χαλάζι. Ούτε χρησιμοποιούσαν τοσκεύρια, κασμάδες κι άλλα σιδερικά ούτε έπλεναν ασπρόρουχα ούτε άπλωναν άσπρα ρούχα στην αυλή. Για το χαλάζι κρατούσαν επίσης και τη γιορτή του Αγίου Ελισάου.

Στις πασχαλινές εκδηλώσεις όλα τα τραγούδια ήταν παραδοσιακά και τα περισσότερα από εκείνα είναι πολύστιχα, όπως το παρακάτω κλειστό:

"Σήμερα θε' να κατεβώ κάτω στην κρύα βρύση, για να 'βρω την αγάπη μου, να την περισκανάσω. Την ημέρα και τη σκάνιασα, νισάφι δεν της κάνω. Τώτα ημέρα κι αρρηβωνιάσα, να βρεις κι εσύ να πάρεις. Κι αν θέλεις κι αν καταδεχτείς, νονά να στεφανώσεις. Έχω μανούλα καλογριά, να πάω να τη ρωτήσω. Ακούς, μανούλα καλογριά, τι παραγγέλνει ο φίλος, ο άπιστος ο σκύλος; Αυτός ημέρα κι αρρηβωνιάσεις, να βρω κι εγώ να πάρω. Σήκω κορη μ' κι άλλαξε και βάλε τα καλά σου. Σαν έκαπε να στολιστεί, τρεις μέρες κι τρεις νύχτες. Βάνει τον ήλιο πρόσωπο και το φεγγάρ

ΟΤΑΝ ΤΑ ΒΟΥΝΙΣΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΠΡΩΤΟΕΙΔΑΝ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ

Η Καστανιά Αγράφων ήταν σημαντικό παραθεριστικό κέντρο της περιοχής πριν από τον πόλεμο του 1940. Γέμιζε το καλοκαίρι από καμπίσιους που δεν μπορούσαν να αντέξουν τη ζέστη, το ζεστό νερό και την ελονοσία.

Οι παραθεριστές ήταν κυρίως από την πόλη της Καρδίτσας και από τις κωμοπόλεις Σοφάδες και Παλαμά. Υπήρχαν και οι απόγονοι Καστανιώτων από Αθήνα, Θεσσαλονίκη και Βόλο.

Η διαδρομή από Καρδίτσα διακρούσει έξι ώρες με τα μουλάρια. Ωστιού μια μέρα εμφανίστηκε το πρώτο αυτοκίνητο. Ήταν το καλοκαίρι του 1937. Το γεγονός σχολιάστηκε από την εφημερίδα "Θεσσαλική φωνή" της Καρδίτσας:

"Ευχάριστον άγγελμα από την Καστανιάν δια τους φίλους της εξοχής και τους εκδρομείς. Το τμήμα της οδού που συνδέει το χωρίον με την εθνική οδόν Καρδίτσης-Αγρινίου επεσκευάσθη δια της προσωπικής εργασίας των κατοίκων και δια της οικονομικής συμβολής πολλών παραθεριστών. Από σήμερον η δι'αυτοκινήτου μετάβασης εις Καστανιάν δεν αποτελεί άθλον. Θα είναι η ομαλότερα διαδρομή. Ας επιληφθούν της ευκαιρίας όσοι αγαπούν τον έλατο, την καλλιθέαν των γραφικών τοπίων της Καστανιάς".

Η εμφάνιση των αυτοκινήτων συντάραξε την πιτσιρικάδα που, για πρώτη φορά, έβλεπε αυτοκίνητο. Διακάης πόθος των παιδιών ήταν ένας περίπατος με το αυτοκίνητο. Εκλιπαρούσαν τον αυτοκινητιστή Καΐπη να τους πάει μια βόλτα. Ανάλγητος ο Καΐπης, όχι μόνο ήταν αρνητικός αλλά και διαλόστελνε τα παιδιά με φανερή κακία. Δεν πέρασε όμως απιμωρτή αυτή η σκληρή συμπεριφορά του. Τα παιδιά βρήκαν έναν ιδιαίτερα αποτελεσματικό τρόπο για να τον τιμωρήσουν. Γνωρίζοντας την ώρα άφιξής του, προσδιόρισαν ένα κατάλληλο σημείο της διαδρομής, έξω από το χωριό και έστησαν ένα οδόφραγμα με μεγάλες πέτρες και κλαδιά. Κρυμμένα πίσω από τα έλατα στη συνεχόμενη ελατοσκεπή πλαγιά, περίμεναν. Ανυποψίαστος, ο Καΐπης σταμάτησε αιφνιδιασμένος το αυτοκίνητο στο οδόφραγμα. Στρέφοντας το βλέμμα του προς την πλαγιά, διέκρινε ένα παιδί που δεν ήταν καλά κρυμμένο. Όρμησε προς καταδίωξη μας αλλά πού να μας φτάσει. Ήμασταν όλοι γοργοπόδαροι σαν ζαρκάδια. Επέστρεψε ο Καΐπης και, μόνος όπως ήταν, απομάκρυνε αγκομαχώντας πέτρες και κλαδιά εκστομίζοντας βρισιές και κατάρες για τα παλιόπαιδα. Εμείς, κρυμμένοι πίσω από τα έλατα, γελούσαμε χαϊρέκακα.

Ο επόμενος οδηγός ήταν ο Καρβούνης. Όλως παραδόξως, το αίτημά μας έγινε αμέσως δεκτό από τον Καρβούνη και μάλιστα για πολλές βόλτες. Φαίνεται ότι εκείνος είχε ενημερωθεί για την περιπέτεια του Καΐπη και προσάρμοσε δεόντως την συμπεριφορά του. Ήταν μια νίκη για την πιτσιρικάδα.

Άγγελος Ζαχαρόπουλος

Γυναικοκτονία

Μέχρι τώρα είχαμε πολλά σύνθετα σε -κτονία, αλλά εσχάτως προέκυψε και ο όρος "γυναικοκτονία". Στον ποινικό κώδικα όμως υπάρχει ο όρος "ανθρωποκτονία". Άνθρωπος δεν είναι και η γυναίκα;

Όχι, λένε οι γυναίκες- οργανωμένες και ανοργάνωτες - και σύμπασα η αντιπολίτευση διότι, ναι μεν για την ανθρωποκτονία προβλέπεται ισόβια κάθειρξη, αλλά τηρείται αυτή ή, υπό προϋποθέσεις, μετατρέπεται σε 20/ετή κάθειρξη και σε πέντε χρονάκια, με "καλή διαγωγή", να τος πάλι ελεύθερος ο γυναικοκτόνος για να επιδοθεί σε αναζήτηση νέου θύματος;

Ως εδώ το δίκιο βρίσκεται στην πλευρά των διαμαρτυρόμενων, αλλά, εμείς, με το απλό μυαλό μας, λέμε: αντί να καθιερωθεί ως ιδιαίτερο αδίκημα η γυναικοκτονία, γιατί δεν τηρείται ο νόμος, ώστε οι ποινές που προβλέπει ο ποινικός κώδικας για την ανθρωποκτονία να τηρούνται απαρέγκλητα; "Όταν λέμε ισόβια, εννοούμε ισόβια", είπε κάποτε ο αείμνηστος Καραμανλής (ο πρώτος). Κοινή πεποίθηση όλων είναι ότι το οξύ αυτό πρόβλημα, με τον ένα ή τον άλλον τρόπο, σύντομα θα βρει την αρμόζουσα λύση.

Ας εντυφώσουμε όμως στην ουσία του θέματος και να αναζητήσουμε τους λόγους για τους οποίους οι γυναικοκτονίες πολλαπλασιάστηκαν τα τελευταία χρόνια. Γυναικοκτονίες γίνονταν πάντα, αλλά ήταν λίγες και οι περισσότερες δεν έβλεπαν το φως της δημοσιότητας, διότι τα ΜΜΕ ήταν περιορισμένα. Ένας άλλος λόγος ήταν ότι η γυναίκα δεν είχε

Οι χωριανοί μας τα πρώιμα δημητριακά τα έσπερναν μέσα στον Οκτώβρη, αν βέβαια είχαν πέσει δυο τρεις βροχούλες και μαλάκωνε το χώμα. Κι αυτό γιατί η πρώιμη σπορά είχε και πρώιμη ωρίμανση την άνοιξη, κι έτσι προλάβαιναν το λίβα του Ιούνη, που έφερε το "γάλα" μέσα στα στάχυα πριν προλάβουν να "δέσουν" τον καρπό.

Ο πατέρας είχε μια δυνατή φοράδα, καλοθεμμένη, που δεν λύγιζε στο βαρύ φορτίο μήτε στο όργωμα. Με ένα ζώο όμως όργωμα της προκοπής δεν γίνεται. Γ' αυτό "σέμπρευς" με τον Κίτσιο, που κι εκείνος είχε έναν Ψαρή κι έτσι γινόταν ζευγάρι, και όργωναν τα χωράφια και των δυο με τη σειρά. Τη δική μας φοράδα, στο όργωμα την έβαζαν μέσα στην αυλακιά για να οδηγεί και, επειδή ήταν δυνατή, να καταβάλλει τη μεγαλύτερη προσπάθεια. Του Κίτσιου τον Ψαρή τον έβαζαν στην "απόξω" και κάπου κάπου έκανε ζαβολιές. Τραβιόταν λίγο προς τα πίσω και όλη η δυσκολία έπεφτε στη φοράδα μας. Εκείνη - πανέξυπνο ζώο - το καταλάβαινε αμέσως και κάθε τόσο του υπενθύμιζε με μια γερή δαγκωματιά να μην τεμπελάζει!

Ο πατέρας ήταν ανάπτρος της Μικρασιατικής

Εκστρατείας και οι αντοχές του στη δουλειά ήταν περιορισμένες. Επέστρεψε από την εκστρατεία με μισό πνεύμονα, αλλά η πατρίδα σφιχτοχέρα, τον έβγαλε ικανό για εργασία και του έδωσε μια μικρή σύνταξη. Στο όργωμα, όταν παρακουραζόταν, ξεθύμαινε στα ζώα: τα έδερνε με το καμουστόκι και τα αγρίευε με αγριοφωνάρες κι εκείνα έβγαιναν από την αυλακιά και γινόταν ο χαμός.

Εγώ, εκείνη την εποχή, ήμουν μαθητής της Τετάρτης Γυμνασίου και όλη την εβδομάδα πήγαινα στο σχολείο, αλλά τα Σαββατοκύριακα ανέβαινα στο χωριό. Η μάνα μου, που ήταν παρούσα σε όλη τη διαδικασία του οργώματος και της σποράς και βοηθούσε όσο μπορούσε, αφού με ξεμονάχιασε στην αυλή, μακριά από τον πατέρα μου, μου είπε:

-Ταχιά θα πάμε να οργώσουμε το χωράφι στον "Παλιοσαγιά", έρχεσαι να βοηθήσεις τον πατέρα σου; Αυτός βέβαια θ' αρνηθεί από εγωισμό να σου



Το όργωμα

δώσει τη χερολάβα, αλλά εσύ θα τον παρακαλέσεις, δίγιθεν για να δοκιμάσεις και να μαθαίνεις.

'Ετσι κι έγινε. Την άλλη μέρα πήγα στο χωράφι, βοήθησα στο "ζέψιμο" των αλόγων και ύστερα επιδόθηκα να απομακρύνω μερικές πέτρες από το χωράφι. Ο πατέρας άρχισε το όργωμα και όλα πήγαιναν περίφημα. Λέγω της μάνας μου:

-Για ποιους εκνευρισμούς και φασαρίες μου έλεγες; Μια χαρά τα πάει!

-Μη βιάζεσαι, λέει, περίμενε λίγη ώρα και θα δεις.

Σε καμιά ώρα τα κουράγια του πατέρα μου εξαντλήθηκαν, και πώς να μην εξαντληθούν, αφού ο άνθρωπος ζούσε με ένα πνεύμονα και αιώνες με δυσκολία. Άρχισε τότε να φωνάζει στα ζώα και να

τα χτυπά με το καμουστόκι: εκείνα αγρίεψαν, βγήκαν έξω από την αυλακιά και άρχισαν να τρέχουν μέσα στο χωράφι, σέρνοντας ξοπίσω και τ' αλέτρι. Κατάλαβα πως ήρθε η σειρά μου. Έτρεξα, έπιασα τα ζώα, τα ξανάφερα στην αυλακιά, τα χάιδεψα με γλυκόλογα, τους έριξα λίγο

σανό και τ' άφησα να ξεκουραστούν.

-Να δοκιμάσω κι εγώ την τύχη μου; είπα στον πατέρα.

-Δοκίμασε, αλλά πρόσεξε! Πιάσε γερά τα γκέμια, γιατί αυτά δεν καταλαβαίνουν από χάδια!

Έπιασα τη χερολάβα του αλετριού, κούνησα ελαφρά τα γκέμια και τα άλογα ξεκίνησαν χωρίς να φέρουν αντίσταση. Τελείωσα την πρώτη αυλακιά, τελείωσα και τη δεύτερη, μπήκα στην τρίτη και όλη αυτή την ώρα ο πατέρας με παρακολουθούσε με προσοχή.

-Τι μου έλεγες πως ήθελες να δοκιμάσεις, εσύ τα πας καλύτερα από μένα, είπε.

-Το μυστικό, πατέρα, είναι να μην τ' αγριεύεις, απάντησε. Τα ζώα είναι σαν τα μικρά παιδιά: θέλουν χάδια και γλυκόλογα!

-Το ξέρω, παιδί μου, είπε, αλλά με τόσα που πέρασα, έπιασαν τα νεύρα μου και ξεσπάω στα ζώα!

Λ.Γ.

Η "τυραννία" του κάλλους

Συνέχεια από τη σελ. 1

μόνο την πρώτη. "Η ομορφιά" είπαν, "προκαλεί το θαυμασμό, η αρετ

Η ιστορία των Μορφωτικών Συλλόγων Ραχούλας

Με την ευκαιρία συγκρότησης του νέου Δ.Σ. του Μορφωτικού Συλλόγου Ραχούλας εκτιμούμε ότι είναι καιρός να γνωρίσουν και οι νέοι του χωριού μας την ιστορία του Συλλόγου μας, όπως εξελίχτηκε από την ίδρυσή του, καθώς και την ιστορία των Συλλόγων που προηγήθηκαν χρονικά.

Διαχρονικές συλλογικές ενώσεις των Ραχουλιώτων

1. Γεωργοκτηνοτροφικός Σύλλογος Ραχούλας (1931)

Η πρώτη συλλογική δραστηριότητα των Ραχουλιώτων εκδηλώθηκε με τη μορφή "Γεωργοκτηνοτροφικού Συλλόγου", το έτος 1931. Πρωτεργάτης της ίδρυσης του συλλόγου εκείνου φέρεται ο συγχωριανός καθηγητής Κώστας Χρήστου Γρυπογιάννης, ο οποίος καθαρόγραψε τα πρακτικά της ίδρυσής του και μερίμνης για την υποβολή τους στο Πρωτοδικείο Καρδίτσας για έγκριση.

Για την ιστορία αναφέρουμε τα ίδρυτικά μέλη του Συλλόγου, όπως αναγράφονται στα πρακτικά του: Γρυπογιάννης Κων/νος, Κατσαρός Νικόλαος, Τοιουράκης Πολυχρόνης, Σουλιώτης Απόστολος, Γρυπογιάννης Χρήστος, Κατσιούλας Κων/νος, Γριβέλλας Αθανάσιος, Γριβέλλας Γιάννης, Κωστάκος Ευάγγελος, Ρενίνας Κων/νος, Τοιουράκης Γεώργιος, Γκορτσάς Γεώργιος, Τοιουράκης ή Κίσσας Γεώργιος, Ντόλκερας Αναστάσιος.

Αν κρίνουμε από τα ονόματα των συγχωριανών που πλαισίωσαν τα όργανα του Γεωργοκτηνοτροφικού Συλλόγου, ό Σύλλογος δεν φαίνεται να είχε ίχνος κομματικής χρείας. Άλλωστε, στο πρακτικό ίδρυσής του αναφέρεται ρητώς ότι σκοπός του Συλλόγου είναι η "δια παντός νομίμου μέσου προαγωγή της ανάπτυξης της Γεωργίας και της Κτηνοτροφίας από τα μέλη του".

Δεν είναι γνωστό, αν ο Σύλλογος εκείνος ευτύχησε να εκπληρώσει κάποιους από τους σκοπούς του και εκτιμούμε ότι είναι πολύ αργά να το μάθουμε, αφού όσοι είχαν εμπλακεί κατά τον ένα ή τον άλλο τρόπο στην ίδρυσή του, έχουν φύγει από τη ζωή. Και όσοι ήταν μέρονται συγχωριανοί ερωτήθηκαν, απάντησαν ότι θυμούνται αφιερώματα από την ίδρυσή του, τίποτε όμως από τη δράση του. Στην καλύτερη περίπτωση ίσως να επέβιωσε μέχρι το 1936, οπότε η δικτατορία Μεταξά διέλυσε όλους τους συλλόγους.

2. Γεωργικός Προμηθευτικός Συνεταιρισμός Ραχούλας" (1950 κ.ε.)

Μετά το 1950 ίδρυθηκε και λειτούργησε στην Ραχούλα Γεωργικός Προμηθευτικός Συνεταιρισμός με στόχο την προμήθεια σπόρων, ληπαράτων και γεωργικών φαρμάκων καθώς και δασικός Συνεταιρισμός που ασχολήθηκε με την υλοτομία του ελατοδάσους Ιτάμου. Λεπτομερή στοιχεία για τους παραπάνω συνεταιρισμούς δεν έχουμε.

3. Οικοδομικός Συνεταιρισμός Ιτάμου (1955)

Ο Οικοδομικός Συνεταιρισμός Ιτάμου ίδρυθηκε περί το 1955 από συγχωριανούς στην πλειονότητά τους υπαλλήλους και συνταξιούχους με αποκλειστικό στόχο την δημιουργία παραθεριστικού οικισμού στον Ιτάμο. Για το σκοπό αυτό συγκροτήθηκαν τα όργανα του Συλλόγου, συντάχτηκε καταστατικό το οποίο εγκρίθηκε από τη δικαστική Αρχή και συγκεντρώθηκαν συνδρομές από τους ενδιαφερόμενους οικιστές. Το πρόβλημα προέκυψε στην έξειρεση καταλληλου χώρου στον οποίο επρόκειτο να εγκατασταθεί ο οικισμός. Τέτοιος χώρος όμως δεν υπήρχε και ως μόνη λύση προτάθηκε η παραχώρηση δασικού τημήματος για να εκχερσωθεί και κατατηθεί σε οικόπεδα. Η Κοινότητα προθυμοποιήθηκε για την παραχώρηση της δασικής έκτασης, αλλά το Δασαρχείο Καρδίτσας, ερμηνεύοντας τους δασικούς νόμους ήταν αρνητικό. Τελικά, τα σχέδια του Οικοδομικού Συνεταιρισμού ναυάγησαν και ο Συνεταιρισμός αυτοδιαλύθηκε. Περιοστέρα στοιχεία για τον εν λόγω Συνεταιρισμό θα βρει ο αναγνώστης στο 85 σελίδων βιβλιοφάκι "ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΙΤΑΜΟΥ - Η πραγμάτωση του ονείρου" 2020.-

Με τα παραπάνω συλλογικά όργανα οι πρόγονοι μας επιδίωξαν την πρόσθια του χωριού μας και τη βελτίωση της οικονομικής κατάστασής τους η οποία κάθε άλλο παρά ανθηρή ήταν. Μετά την καταστροφή των αμπελιών από τη φυλλοξέρα και την απαγόρευση καλλιέργειας καπνού το χωριό μάστιζε η φτώχεια.

Σύλλογος των Απανταχού Ραχουλιώτων "Ο Ίταμος"

Αρχές της δεκαετίας του 1980 η πληθυσμιακή κατάρευση του χωριού ήταν πλέον εμφανής. Ο ενεργός πληθυσμός του χωριού μετακινήθηκε στις πόλεις, κυρίως για εξέγερση εργασίας. Οι πιο πολλοί εγκαταστάθηκαν στην Αθήνα και στα περίχωρά της, αποκατάστησαν μεταξύ τους συχνή επαφή και άρχισαν να σκέπτονται με ποιον τρόπο θα μπορούσαν να βοηθήσουν το χωριό τους, ώστε, αφ' ενός να αναπτυχθεί για να ανακοπεί η φυγή των νέων προς τις πόλεις και αφ' ετέρου να βοηθήσουν συλλογικά αυτή την προσπάθεια. Έτοιμος προέκυψε ο Σύλλογος των Απανταχού Ραχουλιώτων "Ο Ίταμος", με έδρα την Αθήνα. Οι διασκορπισμένοι ανά την Ελλάδα χωριανοί έσπευσαν να εγγραφούν στο Σύλλογο και να προσφέρουν πρόθυμα την οικονομική συνδρομή τους και όποιος άλλη βοήθεια μπορούσαν. Από τους πρωτοστάτες στην προσπάθεια αναφέρουμε τον Βασιλή Τσιότρα, τον Βασιλή Κίσσα, τον Τάσο Γρυπογιάννη, τον Θωμά Γρυπογιάννη που έχασε και τη ζωή του πηγαίνοντας στη συνέλευση του Συλλόγου, τον Γιάννη Ντόλκερα που παραχώρησε ανιδιοτελώς το δικηγορικό Γραφείο του για τη λειτουργία του Συλλόγου, τον Χρήστο Καλαμάρα και πολλούς άλλους που η μνήμη αδυνατεί να τους επαναφέρει.

Μορφωτικός Σύλλογος Ραχούλας

Τον Σεπτέμβρη του 1980 ίδρυθηκε ο Μορφωτικός Σύλλογος Ραχούλας, στον οποίο συμμετείχαν και πολλά μέλη του Συλλόγου των Απανταχού Ραχουλιώτων. Οι δύο Σύλλογοι συνεργάστηκαν με σύμπνοια για περισσότερο από δύο δεκαετίες, οπότε ο Σύλλογος των Απανταχού Ραχουλιώτων έπαυσε να λειτουργεί και παραχώρησε το υπόλοιπο των οικονομικών του στον Μορφωτικό Σύλλογο Ραχούλας.

Αρέσω αφ' ης ο τελευταίος συγκροτήθηκε σε σώμα επιδόθηκε με ζέση στην εκπλήρωση των υποχρεώσεών του που προβλέπονται στο καταστατικό ίδρυσή του. Εκείνο που δεν περίμενε να συμβεί ήταν η λυσσαλέα αντιδραση που αντιμετώπισε στα πρώτα βήματά του. Αρκετοί συγχωριανοί, παρασυρόμενοι από υπόγειες φήμες που κυκλοφόρησαν ορισμένοι είτε από άγνοια είτε από οικονομότητα, ότι δηλαδή ο Σύλλογος ίδρυθηκε για να υποστηρίξει συγκεκριμένη πολιτική παράταξη και άλλες ότι ο Σύλλογος θα βλάψει τη θρησκεία και τις παραδόσεις του χωριού μας, δημιουργήσαν σοφάρο πρόβλημα στα πρώτα βήματά του. Θα αποφύγουμε σε συγκεκριμένα γεγονότα, διότι, με τον καιρό, οι πολέμιοι του Συλλόγου έγιναν οι καλύτεροι υποστηρικτές του. Και αυτό επιτεύχθηκε διότι τα, κατά καιρούς, Διοικητικά Συμβούλια του Συλλόγου καθ' όλη τη 44/χρονη λειτουργία του, τίρησαν με θρησκευτική ευλάβεια το καταστατικό του και έφεραν αναλόγως.

Λίγα στοιχεία από τη δράση του Συλλόγου

- Ομιλίες από ειδικούς επιστήμονες για τα προβλήματα που απασχολούν τους κατοίκους.
- Οργάνωση εορταστικών εκδηλώσεων.
- Οργάνωση θεατρικών παραστάσεων επιπέδου (Θεοσαλικό θέατρο).
- Πραγματοποίηση επιμορφωτικών εκδρομών.
- Ίδρυση Λαογραφικού Μουσείου.
- Βράβευση μελών που πρωτοστάτησαν στην ίδρυση και λειτουργία του Συλλόγου.
- Συμμετοχή στα "Αγραφιώτικα Ανταμώματα"
- Οργάνωση δωρεάν γευμάτων στα πανηγύρια του χωριού μας.
- Ίδρυση και λειτουργία χορευτικού Ομίλου.
- Κατασκευή παραδοσιακών στολών για τον χορευτικό όμιλο.
- Εκδόσεις βιβλίων για την ιστορία και τον πολιτισμό του χωριού μας:
- 1. Η Ραχούλα (Α. Γριβέλλας, Β. Καραγιάννης, Β. Κίσσας, Γ. Ντόλκερας).
- 2. Φωτογραφικό Λεύκωμα (2 τόμοι)
- 3. "Άγωνες και Αγωνίες", βιβλίο για να τιμηθεί ο συγχωριανός Γιάννης Καραγιάννης, που δώρισε στο Σύλλογο την πατρική περιουσία του στο Παλιόλωγόλο.
- 4. "Το γλυκοχάραμα της λευτεριάς", του Λάμπρου Γριβέλλα.
- 5. "Οι Ζωγλοπάται", του ίδιου συγγραφέα.

ΤΑ ΖΩΓΛΟΠΙΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Αφήσαμε τελευταίο το μεγαλύτερο επίτευγμα του Συλλόγου, που είναι η ίδρυση και η αδάπτηση έκδοση, επί 31 συνεχή χρόνια, της εφημερίδας του Συλλόγου "ΖΩΓΛΟΠΙΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ" της οποίας εκδόθηκε στην ίδια ημέρα στην οποία η ίδρυση έγινε. Το έργο της εφημερίδας ήταν να παρουσιάσει στην ιστορία της ζωγλοπάτησης, με στόχο να δημιουργήσει έναν από τους άλλους μόλις μαζί από τη μίζα μας, από τη γενέθλια προσωπικότητα της οποίας ήταν ο Γιάννης Καραγιάννης, ο οποίος ήταν ο πρώτος που έγραψε στην ιστορία της ζωγλοπάτησης την ιστορία της ζωγλοπάτησης της οποίας ήταν ο Γιάννης Καραγιάννης, ο οποίος ήταν ο πρώτος που έγραψε στην ιστορία της ζωγλοπάτησης της οποίας ήταν ο Γιάννης Καραγιάννης, ο οποίος ήταν ο πρώτος που έγραψε στην ιστορία της ζ

"Αποχαιρετισμός στα όπλα"

Τίτλος δανεισμένος από παλιά αμερικανική καλή ταινία. Τελοσπάντων, αυτό μου ήρθε στο νου. Όλα τα πράγματα στη ζωή έχουν αρχή και τέλος· και η θητεία μας στο Μορφωτικό Σύλλογο, δεν θα μπορούσε ν' αποτελεί εξαίρεση από τον από τον κανόνα. Η δεκαετία του 1980 ήταν μια σημαδιακή δεκαετία. Η ελληνική ύπαιθρος άρχισε να βγαίνει από τη στασιμότητα. Ένας οργασμός έργων επικρατούσε στην ύπαιθρο. Παντού μηχανήματα άνοιγαν δρόμους, δημιουργούσαν γήπεδα αθλοπαιδιών, πλατείες στα χωριά, υδραγωγεία κ.ά. και οι άνθρωποι της υπαίθρου για πρώτη φορά έβλεπαν ν' απλώνεται άσφαλτος στα χωριά τους. Παντού ξεφύτρωναν σαν μανιτάρια σύλλογοι (Μορφωτικό, Φυσιολατρικό, Εκπολιτιστικό).

Φυσικά, όλα εκείνα γίνονταν με χρηματοδότηση του κράτους. Το κράτος όμως δεν ερχόταν στο χωριό για να διαποτώσει τις τεράστιες ανάγκες του. Τις ανάγκες του χωριού έπρεπε να τις μεταφέρουν στο κράτος οι άνθρωποι του. Υπήρχε βέβαια το τριμελές κοινοτικό συμβούλιο που ενδιάμεσα ήταν με μονομελές, ανάλογα τη μείωση του πληθυσμού. Το κοινοτικό συμβούλιο έκανε ότι μπορούσε, αλλά αυτό δεν ήταν αρκετό, διότι ο ανταγωνισμός ήταν μεγάλος και κάθε χωριό προσπαθούσε ν' αποσπά δύο γινόταν περισσότερες χρηματοδοτήσεις, χρησιμοποιώντας και τις διασυνδέσεις του.

Το χωριό μας, που άλλοτε ήταν πρωτεύουσα του Δήμου Ιτάμου, με πληθυσμό κοντά στους χίλιους κατοίκους, και δημάρχους με μεγάλη επιρροή, τώρα ήταν ολοφάνερο ότι φυλλορροούσε. Ο πληθυσμός βρισκόταν σε διαρκή μείωση, η πρωτεύουσα του Δήμου μεταφέρθηκε στο Καλλίθηρο, ο αστυνομικός σταθμός καταργήθηκε, το σχολείο έκλεισε. Έτσι προέκυψε η ιδέα της ιδρυσης ενός Συλλόγου, με σκοπό να δίνει χείρα βοηθείας στην κοινοτική αρχή στις διεκδικήσεις της, να ερευνά και να προβάλλει την ιστορία και τη λαογραφία του χωριού, τα ίθια

και εθιμά του και με τις δημοσιεύσεις του να δηλώνει στο πανελλήνιο ότι το παλιό Ζωγλόπι με τη μεγάλη ιστορία, το αντικαθιστά επάξια η σημερινή Ραχούλα.

Το όργανο με το οποίο ο Μορφωτικός Σύλλογος εξωτερικεύει τους στόχους, τις επιδιώξεις του και τις επιτυχίες του είναι η εφημερίδα του "ΖΩΓΛΟΠΙΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ", η οποία έχει πλέον καθιερωθεί ως μία από τις καλύτερες του ειδους της. Δέχομαι ταπεινά όσα γράφει για την προσφορά μου στην εφημερίδα ο συνεργάτης μου και γνωστός για την εντιμότητα και την ειλικρίνειά του, Βασίλης Καραγιάννης, χωρίς να παραλείψω ν' αναφέρω και τη μεγάλη προσφορά των άλλων μελών της Συντακτικής Επιτροπής. Καθένας προσέφερε το καλύτερο που μπορούσε.

Σε ότι με αφορά προσωπικά, δηλώνω ότι αγάπησα τα "Ζ.Χ.", τα οποία θεωρώ ως πνευματικό παιδί μου και δεν τα ξεχωρίζω από τα άλλα βιβλία μου, από το πρώτο ως το 30ο φύλλο τους και έκαμα ότι καλύτερο μπορούσα, ώστε το κάθε επόμενο φύλλο να είναι καλύτερο από το προηγούμενο. Ποτέ δεν φείσθηκα χρόνου, κόπου και πρόσθετης δαπάνης για διάφορα υλικά (χαρτί, μελάνια κ.ά.), διότι είχα και έχω την αίσθηση ότι όλο αυτό ήταν το ελάχιστο που οφείλω στη γενέθλια γη, στις χαρές που έζησα κοντά της στα παιδικά μου χρόνια στις εξιδανικευμένες από το χρόνο αναμνήσεις μου, - τα άσχημα τα απώθησα προ πολλού- και στους τάφους των προγόνων μου.

Τώρα ήλθε το πλήρωμα του χρόνου ν' απευθύνω "χαιρετισμό στα όπλα" - διότι πόλεμος είναι και η δημιουργία. Αρχισα αυτή την ευχάριστη για εμένα απασχόληση στα 58 χρόνια μου και η ζωή μου χαρίστηκε να φθάσω στα 90, σε πλήρη πνευματική διαύγεια. Καιρός να παραχωρήσω τη θέση μου στους νεότερους, στους οποίους εύχομαι επιτυχία στη σπουδαία αυτή κοινωνική προσφορά στο χωριό μας.-

Λάμπρος Γριβέλλας

Εικόνες από τις δράσεις του Μορφωτικού Συλλόγου



1



4



7



2



5



8



3



6

1. Ο καθηγητής Β. Αναγνωστόπουλος στη Ραχούλα

2. Τέσσερις τακτικοί αρθρογράφοι

3. «Νεράιδες» στη Σταύραινα

4. Ραχουλιώτες σε τιμητική εκδήλωση

5. Εκδήλωση στη Ραχούλα

6. Χορευτικό

7. Διανομή γεύματος στη Μεταμόρφωση

8. Γουρνοχαρά

Έφυγε ο Μάρκος!

Συνέχεια από τη σελ. 1

Σπουδασε τα εγκύλια γράμματα στο χωρίο του και στη συνέχεια φοίτησε στο Γυμνάσιο και την Παιδαγωγική Ακαδημία Καρδίτσας. Το έργο που άφησε είναι πλούσιο. Εξέδωσε τέσσερις ποιητικές συλλογές: "Δειλό ξεφύτρωμα", "Ένα μπαλκόνι θύμησες", "Τρίλιες και φτερουγίσματα", "Λουλούδια και μοσχοβολίες και ωδικών πουλιών λαλίες", για τις οποίες τιμήθηκε από τη "Γυναικεία Συντροφιά", καθώς και τα διηγήματα: "Βαθύλακκος (Λακρέσ) Καρδίτσας", "Περί έργων και δημιουργών" (δύο τόμοι) και "Ιστορίες του παππού και άλλα διηγήματα". Υπήρξε ιδρυτικό μέλος και αρθρογράφος της "Εταιρείας Καρδίτσικων Μελετών" καθώς και αρθρογράφος στον τοπικό τύπο.

Η μοίρα έκοψε το νήμα της ζωής του στα 74 χρόνια του και στέρησε τους γιους και τα εγγόνια του από έναν στοργικό πατέρα και παππού και όλους τους φίλους του από έναν ώριμο φίλο και συγγραφέα, που είχε πολλά ακόμα να δώσει.

Καλό ταξίδι, Μάρκο!

Το τελευταίο διήγημά του που δημοσιεύεται στα "Ζ.Χ.":

Η βρύση στο "Βαένι"

Ένα σπουδαίο και ιδιαίτερα σημαντικό κεφάλαιο της ζωής του χωριού μου και της ευρύτερης περιοχής του ήταν οι βρύσες.

Μια από τις πιο όμορφες και τις πιο χαρακτηριστικές εξοχικές βρύσες του χωριού ήταν η βρύση στο "Βαένι". Ήταν μια βρύση με ελαφρύ και δροσερό νεράκι και βρισκόταν ανατολικά του χωριού στη μέση μιας λαγκαδιάς που ήταν κατάφυτη από βελανιδιές. Στο πάνω μέρος της βρύσης υψωνόταν μια τεράστια φτελιά που χάριζε στο χώρο πλούσια και μπόλιγ σκιά. Βρισκόταν σ' ένα πολυσύχναστο μονοπάτι που συνέδεε το χωριό με τα Λουτρά Σμοκόβου, αλλά και σε μια περιοχή που υπήρχαν πολλά μαντριά και καλύβια, πολλά κοπάδια και πολλά χωράφια.

Αρχικά, για να τη κάμουν βρύση οι κτηνοτρόφοι της περιοχής, τοποθέτησαν ένα βα(γ)ένι (μεγάλο ξύλινο βαρέλι) με κρουνό και το περιτοίχισαν. Έτσι το νερό μαζεύοταν μέσα στο βαρέλι και με τον κρουνό λειτουργούσε σαν σημειρινή βρύση. Το βαρέλι εκείνο έδωσε στη συνέχεια και το όνομα στη βρύση, που κατέληξε τοπωνύμιο (στου βαένι). Αργότερα, αφού με τον καιρό χάλασε το βαένι, αντικαταστάθηκε από μια μικρή τσιμεντένια δεξαμενή.

Τον συγκεκριμένο χώρο το ήξερα σπιθαμή προς σπιθαμή, σαν την παλάμη μου, καθότι τις καλοκαιρινές διακοπές μου, ως μαθητής Γυμνασίου αλλά και ως σπουδαστής της Ακαδημίας αργότερα, τις περνούσα εκεί βάσκοντας τα γίδια μας. Κοντά στη βρύση είχαμε το μαντρί και ακριβώς κάτω από τη βρύση είχε ο συχωρεμένος ο παππούς μου το τσαρδάκι του, όπου έβαζε τις κάδες με το γάλα και το κοπάνιζε για να βγάλει το βούτυρο.

Σ' αυτή τη βρύση είχα κι εγώ, κατά καιρούς, διάφορες συναντήσεις, με πιο χαρακτηριστική αυτή με τον μπαρμπα-Κώστα. Κάποια μέρα περνώντας από εκεί -μεσημέρι ήταν- συνάντησα τον μπαρμπα-Κώστα. Τον μπαρμπα-Κώστα τον συναντούσα πολλές φορές καθότι τα στανοτόπια μας ήταν κοντά. Ήταν ένας ψηλός,

στητός και λεπτός λεβεντόγερος, καλοκάγαθος και καλοπροαίρετος, με μια φωνή στεντόρεια, που, κι αν καμιά φορά, θύμωνε με τα ζωντανά του, αχολογούσαν για ώρα οι γύρω λαγκαδιές.

Φθάνοντας λοιπόν στη βρύση, τον βλέπω όρθιο να έχει κολλήσει το πρόσωπό του σ' ένα καθρεφτάκι τσέπης με τρεις τέσσερις ραγισματιές, που το είχε στήσει σε μια πέτρα στο πάνω μέρος της βρύσης. Είχε και μια αραιή σαπουνάδα στο πρόσωπο, που την έφτιαχνε μ' ένα υπόλοιπο σαπουνιού που κουβαλάσει στην τσέπη του και προσπαθούσε να ξυριστεί μ' ένα "κεφαλοξύραφο", έτσι το έλεγαν, ένα μεγάλο ξυράφι, που έκλεινε σε κοκάλινη θήκη, σαν σουγιάδα.

Αφού τον χαιρέτισα και είπαμε τα σχετικά, είδα πως είχε ξυρίσει το ένα μάγουλο, αλλά κάπου κόπηκε λιγάκι και το αίμα έτρεχε.

-Κόπηκες λίγο, μπαρμπα-Κώστα, του είπα.

-Κόπ'κα πιδάκι μ', τι έκαμα. Πάλι καλά δε λες. Γιέντι δ'λειά μι τούτουν του διάσουλου; λέει, δείχνοντας το πολυραγισμένο καθρεφτάκι και συνεχίζει: Α τήρα να ιδείς; μ'δείχνει τρία τέσσερα πρόσουπα, τρεις τέσσερις μύτες κι απού μάτια, όσα θέλεις!

Γεννημένος χωραταζής ο μπαρμπα-Κώστας, μ' ένα πηγαίο χιούμορ κι ένα απλοϊκό αλλά χαρισματικό τρόπο έκφρασης, που σ' έκανε να λύνεσαι στα γέλια.

Είχα χρόνια, ίσως πάνω από είκοσι, να περάσω από εκεί, από τη συγκεκριμένη βρύση. Πήγα το καλοκαίρι του 2003 για να τη φωτογραφίσω. Πήγα κι έψαχνα να τη βρω. Έψαχνα έψαχνα και δεν την εύρισκα. Νόμιζα ότι έκαμα λάθος και βρισκόμουν κάπου αλλού. Μου πήρε πολλή ώρα να καταλάβω πως αυτό ήταν το μέρος, αλλά το τοπίο είχε αλλάξει ριζικά. Η μεγάλη πυκνόφυλλη φτελιά που ίσκιωνε τη βρύση δεν υπήρχε. Τοι συγκεκριμένο τοπίο κάποια εποχή είχε πάθει καθίζηση και είχε αλλάξει τελείως όψη. Η βρύση δεν υπήρχε πουθενά. Λες κι άνοιξε η γης και την κατάπιε!

Όταν το συνειδητοποίησα βιάστηκα να φύγω, τρίβοντας τα μάτια μου κι με τα δυο μου χέρια, αλλά και γιατί, αν έμενα θα μ' έπινγε ο κόμπος που μου 'χε ανέβη στο λαιμό.

Η βρύση στο Βαένι

Ήταν μια βρύση κάποτε με δροσερό νεράκι σε δασοσκέπαστη πλαγιά, σε ήπια λαγκαδιά, μια βρύση στη σκιά φτελιάς, φτιαγμένη με μεράκι κάπου στη θέση Τύμπανος, κάτω απ' τη Ζαρκαδιά.

Ήταν, γιατί δεν είναι πια, ο τόπος έχει αλλάξει ύστερ από καθίζηση κι η βρύση έχει χαθεί, δένδρα μεγάλα χώθηκαν, το χώμα έχει βουλιάξει και η φτελιά γκρεμίστηκε στο χάσμα το βαθύ.

Ήταν τόπος όμορφος, τόπος αγαπημένος, Εκεί ο παππούς κοπάνιζε το γάλα το πρωί, Τώρα είναι τόπος άχαρος, αγνώριστος και ξένος Του λείπει η νιότη μου, η φτελιά, της βρήστης η ροή.

Σ' αυτή τη βρύση πέρασα όμορφα καλοκαίρια μα τώρα πήγα κι έφυγα με όραση θαμπή, και έτριβα τα μάτια μου κι με τα δυο μου χέρια γιατί σαν κάτι μέσα τους άξαφνα να 'χε μπει.

-Γραφειοκρατία;

-Γραφειοκρατία είναι οι διαδικασίες που ακολουθούν τα προβλήματα όταν τα απασχολεί κάποια σοβαρή λύση!

-Τι έχεις να πεις για την καταστροφή του περιβάλλοντος;

-Το μέγα ελληνικό θαύμα! Έχουμε κάψιει σε δέκα χρόνια ότι οι άλλοι σε εκατό!

-Δηλαδή;

-Στην Ευρώπη, αντιστοιχούν τρία δέντρα σε κάθε κάτοικο. Στην Ελλάδα, αντιστοιχούν τρεις εμπροηστές σε κάθε δέντρο!

-Αθήνα - νέφος: Ποια η γνώμη σας για το πρόβλημα;

-Όταν αποφασίσαμε να εξαργυρώσουμε όλη τη βλακεία μας σε διοξείδιο του θείου, δεν περιμέναμε ότι θα ήταν τόση πολλή. Και ντουμανιάσαμε!

-Τι απρόσμενο περιμένεις;

-Μια καλύτερη Ελλάδα!

-Σε τι απίστευτο πιστεύεις;

-Στη Θεία Δίκη!

-Σε τι υπερτερεί ο Έλληνας και σε τι ο Ευρωπαίος;

-Σε όλα υπερτερεί ο Ευρωπαίος. Γιατί ο πολιτισμός του έχει τις ρίζες του στην Ελλάδα κι ας μην το παραδέχεται. Ενώ ο Έλληνας υστερεί, γιατί ο πολιτισμός του βασίζεται

Ο Πόντιος και ο μόσχος



Γράφει ο Γεώργιος Αποστολός

Σ' ένα χωριό της Μακεδονίας που κατοικούνταν αποκλειστικά από Πόντιους, λένε ότι ζούσε ένας αγρότης που έτρεφε μόσχους (μοσχάρια) και τους πουλούσε στους κρεατέμπορους της πόλης. Πληροφόρητης ήταν ούτε στην Αθήνα οι έμποροι αγόραζαν τα μοσχάρια σε πολύ μεγαλύτερη τιμή από την πατρίδα του. Δεν χάνει καιρό, παίρνει ένα μοσχάρι και πηγαίνει στην Αθήνα για να δοκιμάσει, αν πράγματι οι τιμές είναι όπως του είπαν.

Φθάνοντας στην Αθήνα, βρέθηκε μπροστά σ' ένα μεγάλο κτίριο. Κι εκεί που στάθηκε και το χάζευε, ρωτάει το θυρωρό, τι κτίριο είναι αυτό.

-Αυτό είναι Πανεπιστήμιο, του λέει ο θυρωρός, και βλέποντας το μοσχάρι που έσερνε ο χωρικός, συμπληρώνει:

-Εδώ μπαίνουν μόσχοι και βγαίνουν άνθρωποι!

-Δηλαδή, αν αφήσω εδώ το μόσχο μου, σε πόσον καιρό θα γίνει άνθρωπος;

-Σ' ένα χρόνο, απαντάει ο θυρωρός.

Αφήνει ο χωρικός το μοσχάρι εκεί και σ' ένα χρόνο επανέρχεται, ελπίζον

Δελφικά Παραγγέλματα (Μέρος δεύτερο)

Στο φύλλο 128 δημοσιεύουμε τα πρώτα 60 Δελφικά παραγγέλματα. Δημοσιεύουμε και τα υπόλοιπα 87 για να ολοκληρωθεί ο κύκλος των 147 ρητών. Τα Δελφικά παραγγέλματα είναι σύντομα ρητά που αναφέρονται σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής. Η προέλευσή τους είναι αμφιβολη. Οι περισσότεροι σοφοί της Αρχαίας Ελλάδας τα αποδίδουν στους επτά σοφούς, υπάρχουν όμως και νεότεροι, όπως ο Στοβαίος που ισχυρίζονται ότι τα Δελφικά παραγγέλματα είναι λαϊκές παροιμίες, που αποδόθηκαν στους σοφούς.

- 061 Φυλακή πρόσεχε
- 062. Έλπιδα αίνει
- 063. Διαβολή μίσει
- 064. Δικαίους κτῶ
- 065. Αγαθούς τίμα
- 066. Κριτήν γνώθι
- 067. Γάμους κράτει
- 068. Τίγην νόμιζε
- 069. Έγγόνιν φεῦγε
- 070. Απλός διαλέγου
- 071. Όμοιος χρῶ
- 072. Δαπανῶν ὄφρου
- 073. Κτώμενος ήδου
- 074. Αισχίνην σέβου
- 075. Χάριν ἐκτέλει
- 076. Εύτυχινον εῖνον
- 077. Τύχην στέργει
- 078. Ακούνων δρά
- 079. Εργάζον κτητά
- 080. Εριν μίσει
- 081. Ονειδός ξύθαρε
- 082. Γλόττων θῆξε
- 083. "Υβριν ἀμύνου
- 084. Κρίνε δίκαια
- 085. Χρό χρήμασιν
- 086. Αδωροδόκητος δίκαιες
- 087. Αίτιω παρόντα
- 088. Λέγε εἰδός
- 089. Βίας μή έχον
- 090. Αλόπως βίου
- 091. Όμιλει πράσος
- 092. Πέρας ἐπιτέλει μή ἀποδειλίων
- 093. Φυλοφρόνει πᾶσιν
- 094. Υιοῖς μή καταρῷ
- 095. Πίνεν αρμόδες
- 096. Σεαντὸν εὐ ποίει
- 097. Εὐπροστήγορος γίνουν
- 098. Αποκρίνουν ἐν καρφῷ
- 099. Πόνει μετ' εὐκλείας
- 100. Πράττε ἀμετάνοιτός
- 101. Αμαρτάνων μετανοί
- 102. Οφθαλμοῦ κράτει
- 103. Βουλεύον χρόνῳ
- 104. Πράττε συντόμως
- 105. Φυλιάν φύλαττε
- 106. Εὐγνάμων γίνουν
- 107. Όμονιαν δίωκε
- 108. Άρρητον κρύπτε
- 109. Τό κρατοῦν φοβοῦ
- 110. Τό συμφέρον θηρῷ
- 111. Καιρόν προσδέχουν
- 112. Έχθρας διώλυε
- 113. Γῆρας προσδέχουν
- 114. Επὶ δόμῃ μή καυχῶ
- 115. Ενθρημίαν δάσκαι
- 116. Απέζηνεν φεῦγε
- 117. Πλούτει δικαιοῖς
- 118. Δόξαν μή λεῖπε
- 119. Κακίν μίσει
- 120. Κινδύνευν φρονίμως
- 121. Μανθάνων μή κάμνε
- 122. Φειδόμενος μή λεῖπε
- 123. Χρησμούς θαύματες
- 124. Οὓς τρέφεις, ἄγάπα
- 125. Απόντι μή μάχον
- 126. Πρεοβίτερον αἰδοῦ
- 127. Νεώτερον διδάσκε
- 128. Πλούτῳ ἀπίστει
- 129. Σεαντὸν αἰδοῦ
- 130. Μή ἄρκεις ύβρισιν
- 131. Προγόνους στεφάνου
- 132. Θνήσκεις ὑπέρ πατρίδος
- 133. Τῷ βίῳ μή ἄζουν
- 134. Ἐπὶ νεκρῷ μή γέλα
- 135. Αποχόντη συνάχουν
- 136. Χαρίζον ἀφλαῦς
- 137. Μή ἐπί παντὶ λυποῦ
- 138. Ἐξ ἐνδιγένων γέννων
- 139. Ἐπαγγέλουν μηδενί
- 140. Φθιμένους μή ἀδίκει
- 141. Εἴν πάσχεις ὡς θνητός
- 142. Τίγη μή πιστεύει
- 143. Παις ὃν κόσμοις θοῖθι
- 144. Ήβρων ἔγκρατης
- 145. Μέσος δίκαιος
- 146. Πρεσβίτης εὖλογος
- 147. Τελευτῶν ἄλυπος

ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ

Ο Απρίλης είναι ο πιο ευχάριστος μήνας του έτους. Η φύση αναγεννάται· παντού χρώματα κι αρώματα, άνθη και πρασινάδα: όλα τα ζωντανά της φύσης βγαίνουν από τη νάρκη του χειμώνα και επιδίδονται στη συνέχιση του αέναου κύκλου της ζωής, με τον ίδιο τρόπο, τον ίδιο ζήλο, την ίδια βιασύνη, όπως δίδαξε η μητέρα φύση. Μαζί τους κι ο άνθρωπος πάρονται κι εκείνος λίγη από τη ευφρόσυνη διάθεση των οντων. Ξαναγεννιέται κι αυτός, επηρεασμένος από την ανάσταση της φύσης, αν και γνωρίζει, φευ! ότι γι' αυτόν η αναγέννηση έχει ημερομηνία λήξης.

Πριν εμφανιστούν οι πρώτες ζέστες του Μάη και ο ήλιος αρχίσει να καίει, ζήσε με όλες σου τις αισθήσεις το σύντομο διάστημα που μοσχοβολούν οι αινισμένες κουτσοπίτες και οι πασχαλίες. Επιπλέον μάθε όσα λένε οι παραδόσεις, πριν ξεχαστούν και εξαφανιστούν από την καθημερινότητά μας.

Μην εκπλαγείς αν ο Απρίλης διατηρήσει τα μποφόρ του μέχρι το τέλος. Η παράδοση των νομάδων τσιγγάνων τον εξαιρεί από το ημερολόγιο και τον παραβλέπει, πηδώντας από τον Μάρτη στον Μάη, "Γινάρ'ς, Φλιφάρ'ς κι απέ Μάης" λένε, γιατί τον Απρίλη, όπως λένε, ο αέρας φυσάει τόσο πολύ ώστε παρασύρει τις σκηνές και τα τσαντίρια τους και δεν τους αφήνει να σταθούν σε έναν τόπο.

Ο Απρίλης πήρε το όνομά του από το λατινικό ρήμα aperire, που σημαίνει "ανοίγω". Είναι ο δεύτερος μήνας της άνοιξης και κατά τη διάρκειά του ανοίγουν τα πάντα: τα δέντρα, τα λουλούδια, ο καιρός. Κατά τους Ρωμαίους, ο μήνας της βλάστησης και της ανθοφορίας ήταν αφιερωμένος στη θεά του έρωτα, την Αφροδίτη. Οι αγρότες περίμεναν τις λιγοστές αλλά ευεργετικές βροχές του για το μεγάλωμα των σπαρτών.

Η γιορτή του Αγίου Γεωργίου στις 23 του μήνα (αν τύχει και πέσει τη Μεγάλη Εβδομάδα, μεταφέρεται τη δεύτερη μέρα του Πάσχα) χαρίζει στον μήνα το ελληνικό του όνομα: Σε πολλά μέρη τον λένε Αγιωργίτη ή Αηγιωργίτη. Επόμενη γιορτή - σταθμός, λίγο πριν φύγει ο μήνας (στις 25), είναι του Αγίου Μάρκου, που πίστευαν ότι προστατεύει τους γεωργούς από τα φίδια. Μάλιστα προέτρεπαν τον Άγιο να τα ναρκώσει κάνοντας παιχνίδι με τις λέξεις:

"Μάρκο, Μάρκο, μάρκωσε τα και Αϊ Γιώργη τύφλωσέ τα".

Η γιορτή περνάει απαρατήρητη από τους νεότερους, αλλά παλαιότερα ήταν πολύ γνωστή στους γεωργούς που τηρούσαν πλήρως την αργία της. Στα ορεινά της Θεσσαλίας τη μέρα της γιορτής του, τα παιδιά χτυπούσαν άδειους τενεκέδες για να απομακρύνουν τα φίδια. Όμως η πιο μεγάλη γιορτή του Απριλίου είναι αναμφισβήτητα το Πάσχα, η Λαμπτή όπως την ονομάζει ο λαός, γιατί τη συνδέει με την απόλυτη βεβαιότητα ότι "ηγέρθη ο Κύριος ὄντως", αν και κάποιες χρονιές, όπως φέτος π.χ. το Πάσχα πέφτει Μάη μήνα. Όσο και αν οι μυστικές διαδρομές της αναγέννησης της ζωής περνούν τελείως απαρατήρητες στο αστικό περιβάλλον, αυτό δεν σημαίνει ότι δεν συντελούνται. Η γη και η ατμόσφαιρα αλλάζουν με τον ερχομό της άνοιξης, ευκαιρία να αλλάξουμε και εμείς. Και αν οι παλιές σοδειές τελείωσαν, εμείς θα ξανασπείρουμε.

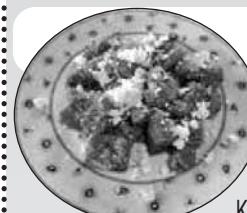
Είναι ο μοναδικός μήνας της χρονιάς που το όνομά του φανερώνει την κατάσταση και τον χαρακτήρα της χρονικής περιόδου που καλύπτει, σε αντίθεση μ'όλους τους υπόλοιπους, που οι ονομασίες τους άγουν την ετυμολόγηση τους σε θεούς, αυτοκράτορες, ή στην αριθμητική τοποθέτηση τους μέσα στη χρονιά.

Ο λαός ονομάζει τον Απρίλη Ανθομήνα, γιατί φέρνει πολλά άνθη, Ξεροκοφινά και Τιναχτοκοφινόδη γιατί τότε εξαντλούνται οι φτωχικές συγκομιδές του γεωργού, Αηγιωργίτη απ' τον εορτασμό της μνήμης του Αγ. Γεωργίου (23) και Λαμπτρίατη επειδή κατ' αυτόν συνήθωσεν ο εορτασμός του Πάσχα.

Η γιορτή του Αγίου Γεωργίου θεωρείται χρονικό σύνορο κυρίων για τους κτηνοτρόφους που προσέχουν την άνοιξη, ξεροκοφινά και Τιναχτοκοφινόδη γιατί τότε εξαντλούνται οι φτωχικές συγκομιδές του γεωργού, Αηγιωργίτη απ' τον εορτασμό της μνήμης του Αγ. Γεωργίου αρχίζει το θέρος και ανεβαίνουν οι τσοπάνδες στα βουνά, στις καλοκαιρινές τους βοσκές. Από τον Αγίου Δημητρίου πάλι αρχίζει ο χειμώνας και το κατέβασμα στα χειμαδιά.

Για τη βροχή του Απριλίου υπάρχουν πολλές παροιμίες: "Του Απρίλη η βροχή, κάθε κόμπος και φλουρί." "Άν ρίξει Απρίλης δυο νερά κι ο Μάης άλλο ένα, χαράς τονε το γεωργό, πόχει πολλά σπαρμένα" Ο Απρίλης με τον Μάη είναι οι κατεξοχήν μήνες των λουλουδιών: "Ο Απρίλης με τα λουλούδα κι ο Μάης με τα ρόδα."

Ο Απρίλης όμως δεν είναι πάντοτε καλοκαιρινός: "Το κρύο φύλασε ως Τ' Απριλιού τις δώδεκα, ακόμα κι στις δεκατρία πέρδικα ψόφησε σ' αργό." Η ευχή μας: να έχετε μόνιμα στην καρδιά σας Απρίλη!



Η παπάρα

Διαβάζω στο διαδίκτυο: "Αγαπημένη συνταγή από τα παδικά μου χρόνια από τα χέρια τις γιαγιάς μου. Ειδικά τις κυριακές πού είμαστε όλοι μαζί στο σπίτι. Μόνο πού θέλει μπαγιάτικο ψωμί ολικής ή πολύσπορο και όχι λευκό ψωμί. Κάθε φορά που το τρώω γυρίζω πολλά χρόνια πίσω".

Υλικά:

4 φέτες ψωμί ολικής μπαγιάτικο, βούτυρο, ελαιόλαδο, 100 γρ. τυρί φέτα κατσικίσια τριψιμένη, δύσομο αποξηραμένο.

Οδηγίες μαγειρέματος:

Κόβουμε το ψωμί σε κύβους όχι πολύ μικρά. Σε ένα αντικολλητικό τηγάνι ρίχνουμε λίγο ελαιόλαδο και το βούτυρο και το αφήνουμε να ζεσταθεί και να βγάλει το όρωμα του. Προσθέτουμε το ψωμί και συνεχίζουμε να σταρόμενη μέχρι να πάρει χρώμα.

Προσθέτουμε το μισό τυρί και συνεχίζουμε να σταρόμ

ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΩ ΤΑ ΖΩΓΛΟΠΙΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Συνέχεια από τη σελ. 1

σαφήνεια και ακρίβεια, ό,τι πολύτιμο πνευματικό θησαυρό διέθετε το χωριό μας που μοιραία γλιστρούσε, κάτω από τα πόδια μας, με μαθηματική ακρίβεια προς την καταστροφή και την αφάνεια.

Όπως όλες οι ιστορίες ζεκινούν απλά σαν έμπνευση, ιδέα, όνειρο και προσπάθεια, έτσι και η εφημερίδα μας γεννήθηκε απλά και χωρίς κωδωνοκρουσίες ένα Φθινόπωρο του 1993. Ήταν η εποχή που οι Μορφωτικοί Σύλλογοι φύτρωναν σαν μανιτάρια και αθόρυβα και απλά απλώθηκαν σ' όλα τα χωριά. Αφού οι Μορφωτικοί Σύλλογοι πέρασαν τα πρώτα στάδια των συνεστιάσεων, των εκδρομών, των συγκροτήσεων χορευτικών συγκροτημάτων και εκδόσεων νημερολογίων, μπήκαν σε νέα φάση δραστηριοτήτων, της έκδοσης τοπικών εφημερίδων που θα είχαν σαν σκοπό και στόχο τη σύνδεση των ξενιτεμένων με τους ντόπιους, την ενημέρωση και πληροφόρηση γύρω από διάφορα γεγονότα του χωριού και κυρίως την καταγραφή, φύλαξη και διατήρηση της πνευματικής κληρονομιάς του τόπου μας. Και η Ραχούλα, ένα μεγάλο κεφαλοχώρι των Αγράφων, πρωτεύουσα του άλλοτε πρώτου Δήμου Ιτάμου με εξίλογη ιστορία, πλούσια κουλτούρα, πνευματικό και στελεχιακό δυναμικό, δεν ήταν δυνατό να είναι απούσα και η διοίκηση του Μορφωτικού Συλλόγου του χωριού μας αποφάσισε κάπως δειλά και μουδιασμένα αλλά αποφασιστικά και με πίστη στο στόχο της, την έκδοση εφημερίδας. Έτσι μια φθινοπωρινή Κυριακή η διοίκηση του συλλόγου μας, μέλη και φίλοι αυτού στο κατάστημα του Βαγγέλη Κατσιούλα έλαβαν, οριστικά πλέον, την απόφαση έκδοσης εφημερίδας με τίτλο "Ζωγλοπίτικα Χρονικά". Συντακτική επιτροπή ορίστηκαν: Λάμπρος Γριβέλλας, Βασίλης Καραγιάννης, Φώτης Νάκας, ο οποίος αντιλήφθηκε εγκαίρως ότι οι υποχρεώσεις του προς την υπηρεσία του και οι άλλες ενασχολήσεις του δεν του παρείχαν χρόνο για διάθεση στην εφημερίδα και αποσύρθηκε μετά από σύντομο χρονικό διάστημα από την εφημερίδα Ζ.Χ. και Γιώργος Ντόλκερας. Το πρώτο φύλλο βγήκε το Δεκέμβρη του 1993 και στις μέρες των Χριστουγέννων κυκλοφόρησε ευρέως όπου Ραχούλιώτες στον Ελλαδικό χώρο και σε πολλές εκατοντάδες φύλλα. Σύντομα έφθασε σε συγχωριανούς μας που τότε βρίσκονταν στη Γερμανία, Σουηδία, Καναδά, Αυστραλία και μακρινή Τασμανία.

Οι χωριανοί μας υποδέχθηκαν με χαρά την έκδοση της εφημερίδας, την αγκάλιασαν, την στήριξαν και την βοήθησαν οικονομικά με τις συνδρομές τους. Έτσι η έκδοση της είχε τη δυνατότητα να βελτιώνεται, να καλυτερεύει και να ανέρχεται ποιοτικά και γρήγορα να εξελιχθεί σε μια από τις καλύτερες εφημερίδες του είδους της. Επάξια θεωρήθηκε εάν όχι η πρώτη, τουλάχιστον, μια από τις 5 καλύτερες εφημερίδες συλλόγων πανελλήνια. Όποιος ξένος γνώρισε τυχαία την εφημερίδα μας την αξιολόγησε, την επαίνεσε, τη θαύμασε για την συγκρότηση και την πλούσια ύλη και ο πειρασμός τους ώθησε να γίνουν συνδρομητές αυτής.

Η αλήθεια είναι ότι οι άνθρωποι που ανέλαβαν να διαφεύγουν, να κάνουν κομάντο στην εφημερίδα, διαχειρίστηκαν τα έσοδα αυτής με θρησκευτική ευλάβεια. Δεν χρέωσαν το ταμείο ούτε με ένα μπλοκ ή ένα μπικ. Όχι μόνο δεν την επιβάρυναν ούτε με ένα λεπτό του ευρώ, αντιθέτως εξ ίδιων επιβαρύνθηκαν με τηλεφωνικές συνδιαλέξεις, διάφορα ταχυδρομικά έξοδα κτλ. Αμοιβή για την συντακτική επιτροπή η έκδοση της εφημερίδας να είναι βελτιωμένη κάθε φορά και ποιοτικά καλύτερη από την προηγούμενη. Αυτή ήταν η αμοιβή τους και ο συνεχής και απώτερος στόχος τους. Και από την υποδοχή που είχε από τους αναγνώστες και τα καλά λόγια που ακούγονταν, ο σκοπός αυτός είχε συνέπεια και επιτυχία.

Μέσα στα 130 φύλλα των Ζ.Χ. καταγράφηκε με υπεύθυνότητα, ιστορική έρευνα και εξακρίβωση κάθε τι που έχει σχέση με την ιστορία του χωριού μας, τα ήθη και έθιμα, τις παραδόσεις μας, τη ζωή των κατοίκων, τις ασχολίες, τις καλλιέργειες και γενικά ό,τι έχει σχέση με την ιστορία, τον πολιτισμό, την κουλτούρα, την πορεία και την εξέλιξη αυτού του τόπου, είτε λέγεται Ζωγλόπι, είτε

Ραχούλα, στο διάβα των αιώνων. Με λίγα λόγια, έγινε η καταγραφή και η διαφύλαξη ενός πολύτιμου θησαυρού, ο οποίος ως εκ θαύματος σώθηκε από την φθορά και την καταστροφή του χρόνου και χάρις στο πέρασμα στις σελίδες της εφημερίδας θα παραμείνει εσαεί κτήμα των επερχόμενων γενεών και ένας πολύτιμος και ανεκτίμητος θησαυρός.

Πέρα από την έκδοση των Ζ.Χ. ο σύλλογός μας με την οικονομική ευχέρεια που είχε από τις συνδρομές της εφημερίδας προέβη και στην έκδοση αξιόλογων βιβλίων όπως η Ραχούλα (Ζωγλόπι) που αναφέρεται στην ενέργεια ιστορία του χωριού μας και στα δρώμενα και συμβάντα αυτού διά μέσου των αιώνων. Στην επεξεργασία και έκδοση του βιβλίου του συγχωριανού μας Γιάννη Καραγιάννη "Άγινες και Αγωνίες" καθώς και στην έκδοση δύο τευχών φωτογραφικού λευκώματος εμπλουτισμένου με φωτογραφίες συγχωριανών μας. Στα 31 αυτά χρόνια της έκδοσης της εφημερίδας μας τα δυο μέλη της υπάρχουσας σήμερα συντονιστικής επιτροπής προέβησαν στη συγγραφή και έκδοση ιδίας δαπάνης, πολυάριθμων βιβλίων ποικίλου περιεχομένου.

Για την έκδοση της εφημερίδας ασφαλώς και χρειάσθηκε κόπος, μόχθος και προσφορά αμισθί εργασίας, από τα μέλη της συντακτικής επιτροπής. Για τη συγγραφή των κειμένων, την διόρθωση και εκτύπωση αυτών, την παρουσία τους κατά το στήσιμο και εκτύπωση της εφημερίδας καθώς και την διακίνηση αυτής, κατά τους μετριότερους υπολογισμούς αντιστοιχίουν τουλάχιστον 4 μεροκάματα. Υπολογίζω για τα δυο μέλη της Συντονιστικής Επιτροπής τα οποία παρέμειναν σ' αυτή καθ' όλη την χρονική περίοδο της έκδοσης, ότι χρεώνονται τουλάχιστον με 400 εργάσιμες ημέρες. Μια σημαντική προσφορά να διαθέσει κανένας από τη ζωή του πλέον του ενός χρόνου στην υπηρεσία ενός υψηλού σκοπού.

Ο σύλλογός μας αναγνώρισε με το παραπάνω την προσφορά αυτών των ανθρώπων με την τιμητική εκδήλωση που έλαβε χώραν στην πλατεία του χωριού μας και την απονομή αναμνηστικής πλακέτας.

Από τότε που εκδόθηκαν τα Ζ.Χ. πολύ νερό κύλησε στο αυλάκι του χρόνου και πολλά συνέβησαν και χωρίς να το καταλάβουμε γεράσαμε και μάλιστα παραγεράσαμε. Από 4 μέλη της Συντακτικής Επιτροπής μείναμε τρία και με το θάνατο του αειμνήστου Γιώργου δύο. Έκανα τη σκέψη με το 100o φύλλο να παραιτηθώ από μέλος της Επιτροπής. Η ηλικία μου το επιτάσσει να το κάνω, η συνείδηση και το συναίσθημα όχι. Θα κάνω το δεύτερο. Θα αυτοεπιστρατευθώ και όσο μου το επιτρέπουν οι πνευματικές μου δυνάμεις θα γρατσουνίζω στο χαρτί για τα Ζ.Χ.

Από τα μέλη της Συντακτικής Επιτροπής μόνο ο Λάμπρος Γριβέλλας είχε πείρα από έκδοση εφημερίδας διότι εργάσθηκε για μερικά χρόνια ως διορθωτής κειμένων στην τοπική εφημερίδα της Καρδίτσας "Πρωινός Τύπου". Αυτό υπήρξε πολύτιμο και καθοριστικό στοιχείο και συνετέλεσε τα μέγιστα στην ανοδική πορεία των Ζ.Χ. χωρίς το Λάμπρο Γριβέλλα δεν θα εκδίδονταν τα Ζωγλοπίτικα Χρονικά και χωρίς τον Γιώργο Ντόλκερα, το Βασίλη Καραγιάννη και τους άλλους συνεργάτες προερχόμενους από τη Ραχούλα ή εκτός αυτής η εφημερίδα του Συλλόγου μας δεν θα είχε σημειώσει αυτή τη μεγάλη επιτυχία και να θεωρείται σήμερα ως αριστής εφημερίδα της είδους αυτού. Αναμφίβολα ο Λάμπρος Γριβέλλας σήκωσε το μεγαλύτερο βάρος της εφημερίδας, υπήρξε ο στυλοβάτης και αρχιτέκτονας στο στήσιμο και στην διαμόρφωση της όλης εικόνας αυτής και του οφείλουμε όλοι μας πολλά.

Η Συντονιστική Επιτροπή από το πρώτο φύλλο έκδοσης των Ζ.Χ. έλαβε όλα τα μέτρα και φρόντισε να μην θιγεί η τιμή, η υπόληψη και η αξιοπρέπεια και το κύρος απόμων και οικογενειών και αυτό το τήρησε με θρησκευτική ευλάβεια. Προσωπικά οφείλω με την ευκαιρία αυτή να διορθώσω μια παράλειψη και να ζητήσω συγγνώμη από τους απογόνους τους: 1) Γρηγόρη Χρήστου

Κελεπούρη, 2) Κώστα Χρήστου Κελεπούρη, 3) Μήτρο Χρήστο Κελεπούρη, 4) Στυλιανή Χρήστου Κελεπούρη, συζύγου Γιώργου Ζάχου καθώς και από τους: 1) Παναγιώτη Κωστάκο, 2) Αλέξω συζ., Γιώργου Ρίζου και 3) Αγόρω συζ., Μήτρου Νάκα, τέκνα από την πρώτη σύζυγο του Βασίλη Νικολάου Κωστάκου διότι, εν αγονία μου, δεν τους συμπειρέλαβα στους στενούς συγγενείς που είχε ο Χαρύλας Φλωράκης στη Ραχούλα και δημοσιεύθηκαν στο 70ο τεύχος των Ζ.Χ.

Από το 1980 που ιδρύθηκε ο Μορφωτικός Σύλλογος του χωριού μας και κυρίως από το 1993 που άρχισαν να εκδίδονται τα Ζ.Χ. μέχρι των ημερών μας παρατηρείται μια άνευ προηγουμένου άνοιξη, η οποία τιμά και καταξιώνει το χωριό μας και του δίνει προβάδισμα έναντι των άλλων χωριών. Μέσα στα 30 χρόνια που διανύει η εφημερίδα μας καταγράφηκε και διασώθηκε διά μέσου των σελίδων των Ζ.Χ. όσα δημιούργησε ο παραδοσιακό πολιτισμό διά μέσου των αιώνων και των χιλιετηρίδων μέχρι το 1950 και αφανίστηκε σε σύντομο διάστημα ολίγων δεκαετιών από τον σημερινό τεχνικό πολιτισμό

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΑΓΡΑΦΙΩΤΩΝ ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ

"Μη με στέλνεις μάνα στην Αμερική·
εγώ δα μαραζώσω, δα πεδάνω εκεί..."

Από τα προϊστορικά χρόνια είναι γνωστή η μετανάστευση λαών από Βορρά προς Νότο και τανάπαλι ή και από ήπειρο σε ήπειρο. Οι μεταναστεύσεις εκείνες πραγματοποιούνταν εξαιτίας δύο κυρίων λόγων: 1) Οι λαοί μετανάστευαν υποκινούμενοι από την ανάγκη εξεύρεσης καλύτερου κλίματος και πιο γόνιμης γης, ικανής να ικανοποιεί τις διατροφικές ανάγκες τους. 2) Πιεζόμενοι από άλλους λαούς πολυτιλθέστερους και πολεμικότερους.

Οι μεταναστεύσεις βόρειων λαών στην ελληνική χερσόνησο οφείλονται στη μία ή και στις δύο παραπάνω περιπτώσεις. Η προϊστορική Ελλάδα δέχτηκε τη μετανάστευση πολλών βόρειων λαών, όπως των Βοιωτών, των Ιώνων, των Δωριέων και των Ελλήνων. Η σταδιακή μετανάστευση κάθε φυλής απειχε μερικές εκαποντάδες ή χιλιάδες χρόνια από την προηγούμενη. Οι μετανάστες εισχωρώντας από την Ήπειρο, κατέρχονταν το πρώτο στη Θεσσαλία εκδιώκοντας ή αιχμαλωτίζοντας την προηγούμενη φυλή, η οποία συνήθως μετακινούνταν νοτιότερα, εκποτίζοντας με τη σειρά της τους παλαιότερους κατοίκους. Υπάρχουν και περιπτώσεις που οι μεταναστεύσεις στην Ελλάδα λαών χωρίς πολιτισμική ταυτότητα, αφομοιώθηκαν (Σέρβοι, Βλάχοι κ.ά.) από τον ντόπιο πληθυσμό.

Έλληνες Μετανάστες στην Αμερική

Λέγοντας Αμερική, εννοούμε τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής (ΗΠΑ). Η νέα Ήπειρος με τις τεράστιες αναξιοποίητες εκτάσεις, χώρα ευρωπαίων μεταναστών και εκείνη, αφ' όπου συστάθηκε, επιδόθηκε στην αναζήτηση νέων μεταναστών, για να ικανοποιήσει τις τεράστιες ανάγκες της σε εργατικά χέρια. Ο όγκος των Ελλήνων μεταναστών εισήλθε στις ΗΠΑ μεταξύ 1897 και 1917, συνέχισαν όμως νε μεταναστεύουν σε μικρότερους αριθμούς μέχρι το 1960. Η μεγάλη μάζα ελλήνων μεταναστών προήλθε από την Πελοπόννησο και ο λόγος γι' αυτό ήταν το λεγόμενο "σταφιδικό". Το 1871 η φυλλοερά κατέστρεψε τους γαλλικούς αμπελώνες και η ζήπηση σταφιδας σε όλη την Ευρώπη υπήρξε μεγάλη. Τις επόμενες δεκαετίες η πελοποννησιακή σταφιδα γνώρισε εξαγωγική άνθιση, διότι ήταν περιζήτητη από όλες τις ευρωπαϊκές χώρες, αλλά και από την Ιδιαίτερη Γαλλία. Οι Γάλλοι όμως έσπευσαν να ανανέωσουν τους αμπελώνες τους με νέα αμερικανικά κλήματα και σύντομα η ελληνική σταφιδα έχασε τις ευρωπαϊκές αγορές. Στην Πελοπόννησο έπεσε μεγάλη φτώχεια και ο κόσμος αναζήτησε σωτηρία στη μετανάστευση.

Δεύτερος λόγος για την ομαδική μετανάστευση των Ελλήνων στο Νέο Κόσμο ήταν η φτώχεια που ενέσκηψε στην Ελλάδα μετά το πάλεμο του 1897, εξαιτίας της μεγάλης αποζημίωσης των 100 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων που κλήθηκε να καταβάλει η χώρα στην Τουρκία για να αποσυρθούν οι Τούρκοι από τη Θεσσαλία. Η Ελλάδα, αδυνατούσα να καταβάλει το τεράστιο ποσό, αναγκάστηκε να συνάψει δάνειο από ευρωπαίους κεφαλαιούχους και για την εξόφλησή της επιβλήθηκε στη χώρα ο Διεθνής Οικονομικός έλεγχος (ΔΟΕ), ο οποίος διατηρήθηκε μέχρι το 1960.

Οι αμερικανικές Αρχές, δεχόμενες πληθώρα μεταναστών, εφάρμοσαν πρωτοποριακό σύστημα διαλογής των πιο εύρωστων και ικανών για εργασία, επιστρέφοντας τους υπόλοιπους στις χώρες προέλευσής τους. Οι προϋποθέσεις για να γίνει κάποιος δεκτός ως μετανάστης στην Αμερική ήταν οι παρακάτω, όπως τις κατάγραψε η Ελένη Καραγιάνη:

- 1) Να είναι υγιής και αρτιμελής.
- 2) Να φέρει μαζί του 20-30 δολαρία για τα πρώτα έξοδά του.
- 3) Να τον υποδεχτεί δικός, συγγενής ή φίλος, που θα του εξασφαλίσει τροφή και στέγη και θα τον βοηθήσει στην εξεύρεση εργασίας.

Τα σύμβολα που χρησιμοποιούνταν κατά τις ιατρικές εξετάσεις:

C= επιπεφυκίτιδα	H = καρδιά
CT=τράχωμα	K = κήλη
E=μάτια	L = χωλότητα
F=πρόσωπο	P = κατάσταση των πνευμάτων
FT=πόδια	PG=εγκυμοσύνη (για γυναίκες)
G = βρογχοκήλη	X = υποψία διανοητικής ανεπάρκειας

Όλη η διαδικασία της εξέτασης γινόταν στο Ellis Island (νήσος Έλλις). Το μικρό νησί βρίσκεται στην είσοδο του λιμανιού της Νέας Υόρκης. Οι μετανάστες έμπαιναν σε καραντίνα μιας ημέρας επάνω στο πλοίο και ύστερα αποβιβάζονταν στο νησί για εξέταση. Στο διάστημα αυτό όλων η καρδιά χτυπούσε δυνατά και τους κατάτρωγε η αναμονή, αν θα κριθούν ικανοί, για να γίνουν δεκτοί στον "επίγειο παράδεισο". Η Ευτέρη ημέρα, μετανάστρια δεύτερης γενιάς, περιγράφει την κατάσταση, ως εξής: Ο πατέρας μου έλεγε: "Εκεί μας αποβίβαζαν και μας αράδιαζαν σαν πρόβατα για να εξεταστούμε. Ονόμαζε το χώρο, νησί των δακρύων και του πόνου".

Η θέση των Ελλήνων μεταναστών στις ΗΠΑ

Μέχρι το 1930 υπολογίζεται ότι περίπου μισό εκατομμύριο συμπατριώτες μας πέρασαν το κατώφλι του Ελις Αϊλαντ. Νεαροί σκληραγωγημένοι άνδρες, στην πλειονότητά τους αγρότες. Στα επίσημα έγγραφα εισδοχής στις ΗΠΑ, κάποιοι εξ αυτών, ιδιαίτερα οι πιο σκουρόχρωμοι, καταγράφηκαν συχνά ως "Ανατολίτες", ακόμα και "Μαύροι". Οι Έλληνες ήταν ένα περιέργο, είδος ανθρώπου για τους ντόπιους, κάτι ανάμεσα σε μαύρους και λευκούς. Παρέμειναν σε αυτό το φυλετικό μεταίχμιο για δεκαετίες.

Οι πρώτοι μετανάστες από τη χώρα μας, αντιμετωπίστηκαν σε πολλές περιπτώσεις ιδιαίτερα εχθρικά από ξενόφοβους και ρατσιστές. Ακόμα και όταν έπαιψαν να είναι πλανόδιοι πωλητές φρούτων και άνοιξαν τα δικά τους καταστήματα, οι Ελλήνες στοχοποιήθηκαν από την Κου Κλουξ Κλαν και χαρακτηρίζονταν συχνά "λιγδιάρηδες" και "ακατάλληλοι" για να γίνουν πραγματικοί Αμερικανοί, μια "εστία μόλυνσης" για τη λευκή κοινωνία.

Δεν ήταν οι μόνοι που το έζησαν αυτό. Το 1995 ένα βιβλίο έκανε μεγάλη αίσθηση στην αμερικανική πανεπιστημιακή κοινότητα. Είχε τίτλο "Πώς οι Ιρλανδοί έγιναν Λευκοί" και ο συγγραφέας του, Νόελ Ιγνάτιεφ, εξηγούσε ότι η "λευκότητα" δεν ήταν κάτι βιολογικό αλλά μια κοινωνιολογική κατασκευή: όσο πιο καλά τα πήγαινες κοινωνικά τόσο πιο "άσπρος" γινόσουν στα μάτια των άλλων. Το "χρώμα" δεν ήταν κάτι σταθερό αλλά ρευστό που καθορίζονταν από την πρόσδοτη μιας εθνοτικής κοινότητας να είναι εκείνοι που έκαναν φυλετικές διακρίσεις.

Οι Ελληνοαμερικανοί κατέφεραν να κάνουν σταδιακά και σταθερά τη μεταβάση προς τη "λευκότητα", χάρις στην τεράστια επένδυση στη μόρφωση των παιδιών τους. Κατά τον Τσαρλς Μόσκος, τον πρώτο καταγραφέα της οδύσσειας των Ελλήνων στις ΗΠΑ, αυτός ήταν ο καθοριστικότερος παράγοντας, ο καταλύτης της κοινωνικής ανέλιξης των συμπατριώτων



Δεκαπέντε <15> Ζωγλοπίτες μετανάστες στο Μάντσεστερ

μας. Σήμερα η πλειονότητα των Ελληνοαμερικανών είναι απολύτως αποκαταστημένοι στη μεσαία τάξη, ενώ πολλά μέλη της ηγούνται στον επιστημονικό και επιχειρηματικό στίβο, ακόμα και στην πολιτική (Άγκυρα/Παπαδόπουλος, αντιπρόεδρος των ΗΠΑ, Μιχάλης Δουκάκης, υποψήφιος Πρόεδρος των ΗΠΑ, Ολυμπία Σούτζου, γερουσιαστής, Τζων Σαρπιάνης, βουλευτής και πολλοί άλλοι). Η οργάνωση τους, η ΑΧΕΠΑ θεωρείται αποφασιστικός παράγοντας στα πολιτικά πράγματα των ΗΠΑ και συμβάλλει δυναμικά στην υποστήριξη των ελληνικών συμφερόντων.

Αγραφιώτες μετανάστες στις ΗΠΑ. Η περίπτωση του Ζωγλοπίτου (σημ. Ραχούλας)

Από τα στοιχεία που κατόρθωσαν να συγκεντρώσουν προκύπτει ότι οι Ζωγλοπίτες μετανάστες στις ΗΠΑ ήταν 27, οι εξής: Ευάγγελος Παπαστεργίου, Μήτρας Κατσιούλας, Νίκος Καραγιάνης, Βάιος Θεάκος, Γάινης Καρλάφτης, Κών/νος Καρλάφτης, Τάσιος Κουμπούρας, Αθανάσιος Τσιάκης, Σεραφείμ Κορκόντζελος, Βασίλης Παπαδάκης, Νίκος Τσιούκης, Βάιος Βρέκος, Αναστάσιος Γκορτσάς, Γρηγόρης Κωστής, Χρήστος Καραγιάνης, Ευάγγελος Νάκας, Γάινης Γκορτσάς, Πάνος Ντόλκερας, Απόστολος Δημητρός, Γώργος Ράπτης, Δημήτριος Ράπτης, Βασίλειος Τίγκας, Λάζαρος Νάκας, Γιώργος Κορδάτος, Μάρκος Ρίζος, Απόστολος Ζάρας και Αναστάσιος Μπούτλας (Β. Καραγιάνης, άρθρο στα "Z.X.") Πιθανόν να υπάρχουν και άλλοι.

Οι περισσότεροι από εκείνους μετανάστευαν την περίοδο 1907-1917.

«ΖΩΓΛΟΠΙΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ»

Το χρονογράφημά μας

Σχολική βία

Στα παιδικά μας χρόνια -δεκαετία του '40 - χωρισμένοι σε ομάδες, παιζαμε πετροπόλεμο και το αποτύπωμα του πολέμου εκείνου βρίσκεται, ως είδος παράσημου, κάτω από το τριχωτό της κεφαλής μας -όσων ακόμα δεν το έφερε στην επιφάνεια η επέλαση της φαλάκρας! Τις πληγές τις γιατροπορεύαμε μόνοι μας, βάζοντας επάνω ξύσμα λουριού από τη ζώνη μας και στο σπίτι τσιμουδιά για να αποφύγουμε και ένα ...θεραπευτικό μερεμέτι!

Η φράση "σχολική βία" ήταν άγνωστη, και στο σχολείο όλοι παρουσιαζόμασταν με "θεωρίαν επισκόπου" διότι ο δάσκαλος δεν σήκωνε παλικαριές και νταλίκια! Πιο αυστηρός κι από το δάσκαλο ήταν ο πατέρας· εκείνος δεν σήκωνε "μύγα στο σπαθί του!". Πρώτα σε έδερνε και ύστερα σε ρωτούσε, τι έκαμες!

Δεν λέμε, να επιστρέψουμε σ' εκείνη την εποχή· προς Θεού! Άλλα το κακό με τη σχολική, την οπαδική και όποιας άλλης μορφής παιδική βία παραέγινε. Το θέμα έφτασε ν' απασχολεί όχι μόνο τους γονείς, αλλά και την κοινωνία, ακόμα και τον πρωθυπουργό! Προσφάτως ο υπουργός της Παιδείας κατέθεσε ορισμένα καταστατικά μέτρα, τα οποία, κατά την άποψή μου, είναι προς την σωστή κατεύθυνση. Θα λυθεί το πρόβλημα μ' αυτά; Προφανώς όχι, αλλά, έστω κι αν

μοιάζουν με χάσι, μπορεί να φέρουν κάποιο αποτέλεσμα, αν υιοθετηθούν από την οικογένεια και από το κοινωνικό σύνολο.

Με ξένισε όμως η αρνητική υποδοχή τους από νέους ανθρώπους που, εξ ορισμού, το λειτούργημα που ασκούν, ασκεί στην κοινωνία και παιδαγωγικό ρόλο. Διάβασα π.χ. ότι δεν χρειάζονται καταναγκαστικά μέτρα στην εκπαίδευση, αλλά συμβουλευτικά και καθοδηγητικά κλπ. Θα συμφωνήσω με όλα αυτά, τα οποία, άλλωστε, είναι γνωστά παλαιόθεν και στους πρωτοετείς των παιδαγωγικών σχολών και εφαρμόζονται κατά περίπτωση στην εκπαίδευση. Η εκπαίδευση όμως έχει ένα κοινό σημείο με την ιατρική: Όπως στην ιατρική ένα φάρμακο δεν έχει την ίδια θεραπευτική επίδραση σε όλους τους ασθενείς, το ίδιο και στην εκπαίδευση, ένα εκπαιδευτικό μέσο δεν φέρνει το ίδιο αποτέλεσμα σε όλους τους μαθητές.

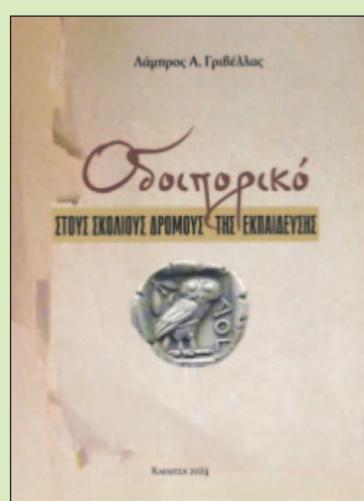
Τι θα γίνει λοιπόν με όλους εκείνους τους οποίους δεν εγγίζουν τα ήπια παιδευτικά μέσα και όχι μόνο αυτό, αλλά βιώνοντας την ατιμωρησία, εξαχρειώνονται ακόμη περισσότερο; Θα μείνουν ανενόχλητοι να καταστρέψουν την σχολική περιουσία, την οποία πληρώνουμε όλοι με τους φόρους μας και να δέρνουν τα παιδιά του κόσμου, για να επιβεβαιώσουν το νταλίκι τους;

Καλός, επομένως, ο αγιασμός (ήπια παιδευτικά μέσα), αλλά είναι απαραίτητη και μια γάτα(ποινολόγιο), όχι βέβαια για τα ποντίκια, αλλά για να μην γίνουμε ζούγκλα.-

Διογένης ο νέος

Συγχαρητήρια

Ο Βασίλης Αναγνωστόπουλος,
Ομότιμος καθηγητής Πανεπιστημίου,
συγχαίρει τον Λάμπρο Γριβέλλα για το νέο βιβλίο του
«Οδοιπορικό στους σκολιούς δρόμους της Εκπαίδευσης»



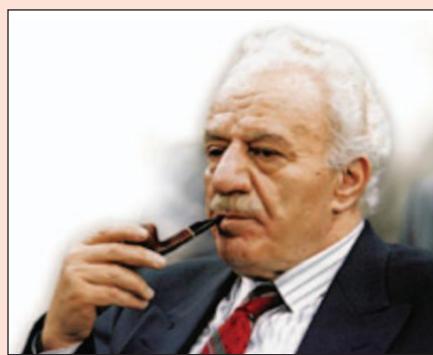
πισχές γραφειοκρατίας και πολιτικής. Όπως επίσης θαύμασα την αγωνιστικότητα, τον έρωτα προς την παιδεία, την ευφυΐα και την κοφτερή σου γλώσσα.

Εύχομαι να έχεις υγεία και πάντα δημιουργικός!

Με αγάπη και εκτίμηση,
Βασίλης Αναγνωστόπουλος

Πολιτικό Μνημόσυνο του Χαρίλαου Φλωράκη

Από την Τ.Ε. Καρδίτσας του ΚΚΕ



Την Κυριακή 26 Μαΐου αντιπροσωπεία της επιτροπής περιοχής Θεσσαλίας και της τομεακής επιτροπής Καρδίτσας του ΚΚΕ επισκέφθηκαν το Μουσείο Φλωράκη στο Παλιοζωγόπι καθώς και τον τάφο του Χαρίλαου και κατέθεσαν στεφάνι στη μνήμη του.

Το φετινό Μάη συμπληρώνονται 19 χρόνια από το θάνατο του ιστορικού ηγέτη του ΚΚΕ, ο οποίος άφησε τα εγκόσιμα στις 22 Μαΐου 2005 και ενταφιάστηκε στον Αϊλιά, "για να έχει αγνάντιο" όπως έλεγε. Ο Χαρίλαος αγάπησε το χωριό που γεννήθηκε και, δεδομένης της πολιτικής θέσης που κατείχε τα τελευταία χρόνια της ζωής του, βοήθησε το χωριό πάντοιτρόπως.

Λάμπρου Γριβέλλα
"Οδοιπορικό στους σκολιούς δρόμους της Εκπαίδευσης"
Παρουσιάζει ο Δημήτρης Κ. Αγγελής
Συγγραφέας - Αντιστράτηγος Ελ. ε.α.

Πρόσφατα κυκλοφόρησε στην πόλη μας το βιβλίο με τίτλο "Οδοιπορικό στους σκολιούς δρόμους της εκπαίδευσης" (σελ. 212), που είχε την καλοσύνη ο εκδότης και συγγραφέας του Λάμπρου Γριβέλλας να μιου δωρίσει. Μελετώντας το, με περιέργεια, είναι αλήθεια, στην αρχή και ενδιαφέρον σε λίγο, διαπίστωσα, με μεγάλη χαρά, ότι ο συμπολίτης μας Λάμπρος, ο αειθαλής άνθρωπος του πνεύματος, όχι μόνον είναι παρόν στα πνευματικά πράγματα της Καρδίτσας μας, αλλά, ριζωμένος βαθιά στο γόνιμο έδαφος της αγαπημένης του γενέτειρας Ραχούλας, των καρδιτσώτικων Αγράφων, που υπεραγαπά (συνέγραψε αλλωστε γι' αυτή πέντε βιβλία), εξακολουθεί και "γεννά" τα "παιδιά του", τα "ολόφρεσκα" κείμενά του.

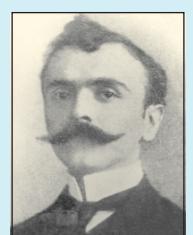
Ένα απ' αυτά είναι και το εδώ παρουσιαζόμενο, που στην ουσία είναι το οδοιπορικό της ζωής του, η αυτοβιογραφία του. Ξεκινά από τα πρώτα παιδικά (1940) και εφεβικά του χρόνια (1950), την εισαγωγή στην Παιδαγωγική Ακαδημία (1953), τα χρόνια ως εφεδρος Αξιωματικός (1957κ.έ.), το διοιρισμό ως δάσκαλος (1960), την αναβάθμιση στο βαθμό του Επιθεωρητή (1982 κ.έ.) και του Ειδικού Παρέδρου του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (1992), καταλήγοντας στην ευδόκιμη συνταξιδότησή του (1993).

Ακολούθως, ως συνταξιδότης, πραγματοποίησε μια δεύτερη καριέρα. Ασχολήθηκε ενεργά με το πολιτιστικό κίνημα, την έρευνα και καταγραφή της τοπικής ιστορίας, τη λαογραφία,

Απριλιάτικο βράδυ

Απόψε λέσι κι εγόμισαν την κάθε βρύση μάγια κι ήπιαν οι ράθυμοι βοσκοί κι αγάλλιασαν τα πλάγια. Χορός στο κάθε ανάραχο, αχός στο κάθε ρέμα, χίλιες μορφές υφαίνονται σε μεταξένιο γνέμια. Πάνω στους λόγγους τους γλαρούς και στων γκρεμών τ' απόσκια και τα λιοβασιλέματα στερνοφιλούν τα μόσκια. Ως και τα κυπροκούδουνα κι οι γκιώνηδες κι οι γρύλλοι εμέθυσαν απ' τη χαρά τ' αποψινού τ' Απριλή κι εσώπασαν το κλάμα τους, το πικρολάλημά τους, να τραγουδήσουν οι καλοί τις νιες στο πέρασμά τους, απ' τα ψηλά τα διάσελα στ' ανάρια μονοπάτια, με το γοργό περπάτημα, τα χαμηλά τα μάτια.

Στέφανος Γρανίτσας



Ο Στέφανος Γρανίτσας (1880 - 13 Σεπτεμβρίου 1915) είναι δημοσιογράφος, ποιητής και συγγραφέας από τη Γρανίτσα Ευρυτανίας. Μετέφερε, μέσα από τα κείμενα του σε εφημερίδες της εποχής μόθους και παραδόσεις από την ιδιαίτερη πατρίδα του. Συνεργάστηκε με τις εφημερίδες Χρόνος, Εστία και Πατρίς προσφέροντας διηγήσεις για το λαό της υπαίθρου. Είχε εκλεγεί βουλευτής το 1911. Ο Στέφανος Γρανίτσας πολέμησε ως ανθυπολοχαγός το 1912 και 1913. Πέθανε στην Αθήνα στις 13 Σεπτεμβρίου του 1915 νεότατος, σε ηλικία 35 ετών.

δημοσιογραφία και συγγραφή είκοσι βιβλίων, πολλών δοκιμών και μονογραφών, ενώ δημοσίευσε άρθρα, μελέτες και περιστότερα από 400 χρονογραφήματα σε περιοδικό και ημερήσιο τύπο, τοπικής και πανελλήνιας εμβέλειας.

Στις σελίδες του βιβλίου, μας είναι γιατί έγινε δάσκαλος, πειριγράφει τη διδασκαλική του ζωή στα χωριά των Φαρσάλων καθώς και σ' αυτά των καρδιτσώτικων ορεινών και του κάμπου, αναδεικνύει την αργιθέατη φιλοξενία, παρουσιάζει την εμπειρία του στο σχολείο Ρομά των Σοφάδων, ενώ τέλος καταθέτει τη "μαρτυρία του" και τις ώριμες προτάσεις του γι' αναβάθμιση της παρεχόμενης εκπαίδευσης στη χώρα μας, την επιλογή και εκπαίδευση του διδακτικού προσωπικού, την καθιέρωση ειδικοτήτων και πολλά άλλα.

Στο βαθμό που προσωπικά τον γνώρισα, αναγνώρισα έναν άνθρωπο ευγενή, δοτικό, εθελοντή, μετριόφρονα, καλοσυνάτο, ανιδιοτελή, της προσφοράς, με χιούμορ, διάθεση αυτοσαρκασμού και έμπρακτο νοιάζμα για "εσένα", όπως ακριβώς είναι ο μέντορας, ο καθοδηγητής που δίνει χωρίς αντάλλαγμα, που ευεργετεί, που διαχέει και παρέχει άπλετα τη γνώση και την πληροφορία χωρίς πτερανά, χωρίς πλερωμή, που, χωρίς να το επιδιώκει, δημιουργεί μαθητές.

Θαρρώ, ότι για τη συνολική του εξαιρετή προσφορά στα καρδιτσώτικα πνευματικά πράγματα, είναι άξιος να τύχει ειδικής αναγνώρισης και βράβευσης απ' την ευρύτερη πολιτειακή και θρησκευτική αρχή της Καρδίτσας. Και το προτείνω.

Του εύχομαι υγεία, λευτεριά κι αξιοπρέπεια. Έρρωσοι.

1. Είναι μια λέξη που αντάλλασσαν οι Αρχαίοι Έλληνες, όταν συναντιόνταν στο δρόμο: Έρρωσο! (γα 'σαι καλά!).

</div